

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Belgie a její role v evropském integračním procesu
Belgium and Its Role in the European Integration Process

Student: Monika Krasnecová

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Iva Honová

Ostrava 2009

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně.“

V Ostravě dne 7. května 2009

Podpis:

Obsah

1	Úvod	3
2	Charakteristika Belgie.....	4
2.1	Historie	4
2.2	Geografie	6
2.3	Obyvatelstvo.....	7
2.4	Vnitropolitický systém a zahraničně-politická charakteristika	8
2.5	Hospodářství.....	12
2.5.1	Nosné obory sektorů hospodářství Belgie.....	13
2.5.2	Hospodářský vývoj.....	15
3	Belgie jako jádro evropské integrace	20
3.1	Belgie v období do počátku druhé světové války.....	20
3.1.1	Belgicko-Lucemburská hospodářská a měnová unie	20
3.1.2	Dohody z Osla.....	21
3.1.3	Ouchy konvence	21
3.2	Integrační aktivity po druhé světové válce.....	22
3.2.1	Benelux.....	22
3.2.2	Belgie a vznik Evropských společenství.....	27
3.2.2.1	<i>Evropské společenství uhlí a oceli</i>	<i>28</i>
3.2.2.2	<i>Evropské obranné společenství</i>	<i>30</i>
3.2.2.3	<i>Západoevropská unie</i>	<i>30</i>
3.2.2.4	<i>Evropské hospodářské společenství</i>	<i>30</i>
3.2.2.5	<i>Evropské společenství pro atomovou energii.....</i>	<i>32</i>
3.2.3	Belgie a pozdější integrační proces	33
3.2.4	Členství v ostatních mezinárodních organizacích.....	38
4	Současné postavení Belgie v Evropské unii	40
4.1	Zastoupení Belgie v orgánech Evropské unie	40
4.1.1	Evropská komise	41
4.1.2	Rada Evropské unie.....	41
4.1.3	Evropský parlament.....	43
4.1.4	Evropský hospodářský a sociální výbor a Výbor regionů.....	44
4.2	Belgie a rozpočet EU.....	46
4.3	Rozpad Belgie v EU?	47

4.4	Skutečný pohled občanů Belgie na evropský integrační proces a aktuální otázky..	49
4.4.1	Členství v Evropské unii	49
4.4.2	Rozšiřování Evropské unie.....	51
4.4.3	Rozpad království.....	52
5	Závěr	55
	Seznam použité literatury	56
	Seznam použitých zkratk	
	Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
	Seznam příloh	

1 Úvod

Integrační proces představuje děj, který se v současnosti vyskytuje na celém světě. Tento proces se v jednotlivých regionech uskutečňuje s různou mírou podpory, na jejichž základě může být dosaženo rozdílných integračních stupňů. Za všeobecně známý faktor stimulující progres a rozvoj integrace se považuje výskyt krize či komplikací, není proto překvapením, že živnou půdou pro tento proces velmi dobře připravilo poválečné období na Evropském kontinentu. V porovnání s integračními tendencemi a procesy ve světě dosáhl právě ten evropský největších rozměrů.

Cílem bakalářské práce je poskytnutí komplexnějšího pohledu na zapojování Belgického království do evropského integračního procesu a na roli, kterou v rámci tohoto procesu sehrávalo či stále sehrává. Belgie je totiž sice poměrně malým státem, ale díky svému pro-integračnímu postoji vyjádřenému již od počátku integračních snah, znamená názor, jenž země vyjadřuje k postupu procesu velmi důležitý faktor v budoucím směřování tohoto děje. Pokud by tedy v budoucnu došlo k obratu pohledu země na tento evropský projekt, ovlivněny by byly i další státy, Česká republika nevyjímaje.

Bakalářská práce je strukturována do tří hlavních kapitol. První část „Charakteristika Belgie“ je věnována zevrubnému popisu této země ležící v srdci Evropy. Druhá kapitola „Belgie jako jádro evropské integrace“ se zabývá zapojením Belgie do evropského integračního procesu skrze členství v jednotlivých integračních seskupeních a jejich charakteristikou. Zvláštní pozornost je věnována postavení Belgie k pozdějšímu integračnímu procesu Evropské unie započatému v devadesátých letech a definovanému jednotlivými smlouvami. Pozornost je věnována i členství království v ostatních mezinárodních organizacích.

Závěrečná část práce „Současné postavení Belgie v Evropské unii“ přibližuje aktuální zastoupení státu v orgánech Evropské unie, taktéž ovlivnění pravděpodobnou reformou či velmi diskutovaný problém rozdělení státu. Do poslední kapitoly spadá i vyhodnocení dotazníků zodpovězeného samotnými obyvateli Vlámského společenství, které přináší skutečný pohled obyvatel země často nazývané jádrem evropské integrace na daný proces a současné problémy, se kterými se království potýká.

2 Charakteristika Belgie

Belgické království je federativní konstituční monarchií, která se rozprostírá v severo-západní Evropě. Nynější hlavou státu a králem Belgie byl 9. srpna 1993 jmenován Albert II. Země je parlamentní demokracií administrativně rozdělenou na tři společenství, tři regiony a provincie. Obyvatelstvo této téměř 11 milionové monarchie mluví třemi oficiálními jazyky.

Belgie představuje spojení několika odlišností, není proto divu, že heslem království je „L'Union fait la force - Eendracht maakt macht – Einigkeit macht stark“ čili „V jednotě je síla.“

2.1 Historie

Základ pro název země byl položen již prvním stoletím před naším letopočtem, kdy území dnešní Belgie obývaly keltské kmeny, které Římané v průběhu ovládnutí označovali „Belgae.“

Znamením středověku bylo rozdrobení oblasti na několik feudálních států, jenž ve 14. a 15. století sjednotili burgundští vévodové a označily státy názvem Sedmnáct provincií. Sedmnáct provincií se nerozkládalo pouze v oblasti nynější Belgie, ale také na území dnešního Nizozemska, Lucemburska, severní Francie a z malé části i v Německu. Cílem vévodů bylo odpoutání provincií od Francie, Burgund a Svaté říše římské a vybudování samostatného a bohatého regionu.¹

Důležitým mezníkem v belgické historii byla Osmdesátiletá válka nebo-li Holandská vzpoura, která byla započata v roce 1568. Vzpoura byla vedena proti španělskému králi, jemuž se zpočátku dařilo povstání v jednotlivých provinciích potlačit. Postupem času si severní Nizozemí, kde se některé z provincií nacházely, ubránily nezávislost. Naopak území dnešní Belgie připadlo španělským a později rakouským Habsburkům.² Osmdesátiletá válka končící Vestfálským mírem v roce 1648 tzv. rozštěpila severní Nizozemskou republiku (nynější Nizozemské království) od Jižního Nizozemí (nynější Belgie). Jižní Nizozemí ztratilo během války velkou část své hospodářské a kulturní důležitosti pro nadcházející století, a to zejména díky bloádě důležitého přístavu Antverp, které byly jedno z největších obchodních center Evropy.

¹ MULDER; BROUWERS, 1994

² <http://www.rulers.org/rulb1.html#belgium>, 2009

Na konci 18. století Belgii obsadili Francouzi, toto obsazení avšak netrvalo dlouho. V roce 1815, když byl Napoleon poražen v bitvě u Waterloo, připadlo belgické území Spojenému království nizozemskému. Tehdejší království bylo tedy téměř tzv. reunifikací původních 17 provincií a bylo tvořeno Nizozemskou republikou (Republikou sedmi spojených Nizozemí), která se rozprostírala na severu a bývalým Rakouským Nizozemím na jihu.

Zlomový bod pro zemi znamenala revoluce v roce 1830, která způsobila založení nezávislého státu Belgie. Revoluce byla zapříčiněna nespokojeností belgického obyvatelstva kvůli politické a hospodářské nadvládě Nizozemců, což se zejména francouzsky mluvícímu obyvatelstvu nelíbilo. Holanďané soustředili téměř všechny obchod a důležitá centra průmyslu na své území, Amsterdam vzkvétal, avšak Belgičané začali tímto strádat, nezaměstnanost se začala zvyšovat a průmysl se nerozvíjel. Na rozdíl od Holanďanů, opírajících se o volný obchod, podporovali Belgičané protekcionismus trhu. Náboženství zde také hrálo svou roli – značná část belgického obyvatelstva byla katolického vyznání na rozdíl od protestantského vyznání Nizozemců. Obyvatelstvo nesdílelo společnou historii a spíše mělo tendence se spojovat s Francií. I když byl počet tehdejšího belgického obyvatelstva větší než obyvatelstva nizozemského, 3,5 milionu Belgičanů k 3 milionům Holanďanů, jednalo se s nimi jako s nerovnoprávnými. Poslední kapkou váhání v osamostatnění bylo představení opera *La muette de Portici* Daniela Aubera, kde zazněla píseň Svatá láska k vlasti.³ Tato píseň ještě více spustila belgickou touhu po osamostatnění se a rozpoutala skutečný vzdor.

Na tuto vzpouru samozřejmě negativně reagoval král Vilém I. snažící se zpět dobýt Brusel, což se mu ale nepodařilo a dne 27. srpna 1830 byla v Bruselu ustanovena provizorní vláda.⁴ Během dvou měsíců byla prohlášena nezávislost, 7. února 1831 vyhlášena ústava a zanedlouho usedl na trůn i první belgický král Leopold I. Ostatní evropské státy uznali nezávislost monarchie až v roce 1939 na základě Londýnské smlouvy, jež deklarovala nezávislost a neutralitu země. Oficiálním jazykem byla ustanovena francouzština. Ve francouzské části, Valonsku, také začal vzkvétat obchod a průmysl, vlámská část, Flandry, byla naopak závislá na zemědělství a zdaleka ne tak výkonná jako její protějšek.

Po králi Leopoldu I. nastoupil na trůn jeho syn Leopold II., který získal do svého osobního vlastnictví kolonii Svobodný stát Kongo. V roce 1908 připadla kolonie do vlastnictví státu Belgie kvůli nehumánním počínům a vykořisťování původního

³http://www.belgium.be/en/about_belgium/country/history/belgium_from_1830/foundation_and_growth/uprising/, 2008

⁴MULDER; BROUWERS, 1994

obyvatelstva. Tuto kolonii vlastnila Belgie až do roku 1960 již pod názvem Belgické Kongo⁵. O kolonii stáli hlavně panovníci, její držení totiž znamenalo pro tak malý stát významné postavení mezi koloniálními říši. Belgie vlastnila i další dvě kolonie, a to Ruanu-Urundi⁶ a Tchien-t'ín⁷. V průběhu obou světových válek byla Belgie okupována německými vojsky, i když byla prohlášena za neutrální stát.

V šedesátých letech 20. století se začala situace v zemi obracet, předtím hospodářsky slabé Flandry převzaly roli ekonomicky silné oblasti a problémy spojené s nerovnoprávností Vlámů na sebe nedaly dlouho čekat. Za počátek federalizace státu se považuje rozpad univerzity v Lovani v roce 1968, kdy se dříve jen francouzská univerzita rozdělila na vlámskou a francouzskou. Dále se v roce 1970 pozměnila ústava o rozdělení tří společenství (komunit), a to Francouzského, Vlámského a Německojazyčného.⁸ Vytvořeny byly zároveň i tři územní regiony, Valonsko, Flandry a Brusel.⁹ Všechna tři společenství a dva regiony, Valonsko a Flandry, si zřídila své parlamenty a vlády. O něco později si svůj parlament i vládu ustanovil i region Brusel, v stejném období byla regionům předána pravomoc spravovat určité oblasti politik.

V roce 1993 pokračovala federalizace státu, jež zapříčinila další přesun pravomocí mezi státem, regiony a společenstvími a ústavní definování království jako federálního státu.¹⁰ Poslední etapu federalizace tvořily Lambermontská a Lombardská dohody z roku 2001, jež zapříčinily taktéž posílení role federálních jednotek a rozdělení parlamentu Bruselského regionu na dvě části, vlámskou a frankofonní.¹¹

2.2 Geografie

Belgie se rozkládá v západní Evropě a sdílí své hranice stejně jako Česká republika se čtyřmi sousedními zeměmi. Západně od Belgie se rozprostírá Francie, východně a také

⁵ Belgické Kongo vyhlásilo nezávislost 30. června 1960 a změnilo svůj název na Republiku Kongo. V roce 1964 byl stát přejmenován na Demokratickou republiku Kongo.

⁶ Ruana Urundi patřila do belgických kolonií od roku 1916 do 1924. Následně byla země spravována Organizací spojených národů. Samostatnost Ruana Urundi vyhlásila v roce 1962, kdy vznikly dva státy, Rwanda a Burundi.

⁷ Tchien-t'ín byl Belgií kolonizován v období let 1902-1931. Město bylo postoupeno několika evropským zemím zároveň, kupříkladu Velké Británii, Rakousko-Uhersku, Francii, aj. Tchien-t'ín zabrala a převzala v roce 1949 Čínská lidová republika.

⁸ http://www.belgium.be/en/about_belgium/country/history/belgium_from_1830/formation_federal_state/first_and_second_reform_of_state/, 2008

⁹ Mapa federálního uspořádání země tvoří Přílohu 1.

¹⁰ <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/59268/Belgium>, 2008

¹¹ http://www.belgium.be/en/about_belgium/country/history/belgium_from_1830/formation_federal_state/fifth_reform_of_state/, 2008

severo-východně zemi obklopují Německo a Nizozemské království, na jiho-východě se dále rozkládá drobnější Lucembursko. Přírodní hranici na severu představuje Severní moře.

Na rozloze téměř 31 tisíc km² se až na výjimku Arden, jediné známé hornaté oblasti, je stát převážně tvořen pobřežními nížinami, skládajících se z poldrů a písečných dun, a rovinami v centrální části. V již zmíněných Ardenách leží také největší hora Belgie Signaal van Botrange (fr. Signal de Botrange), jež dosahuje 694 metrů nad mořem.¹²

Mezi největší a nejznámější řeky království patří Schelde, jež pramení ve Francii a protéká i Nizozemím. Do českého jazyka přeložená Šelda či francouzsky Escaut ústí do Severního moře a má strategicky velmi důležitý význam, jelikož poskytuje přístavnímu městu Antwerpen přístup k moři. Maas (Mása) taktéž pramení ve Francii a ústí v Nizozemí do Severního moře, ale na rozdíl od Šeldy rozkládající se z větší části ve Flandrech, protéká Mása Valonskem. Třetí největší řekou je a značnou část území Belgie odvodňuje řeka Yser.

Klima v státu se řadí do mírného podnebného pásma s ne velmi chladnými zimami a taktéž ne velmi teplými léty. Ovzduší a životní prostředí jsou v zemi těžce poškozené z důvodu velkého zalidnění a průmyslové výroby.

2.3 Obyvatelstvo

Dle statistik z 1. 1. 2008 žije v Belgii více než 10,6 milionů obyvatel¹³, které bychom mohli rozčlenit na následující skupiny:

- Vlámové (žijící ve Flandrech) – 6,162 milionů obyvatel;
- Valoni (žijící ve Valonsku) – 3,56 milionů obyvatel;
- Region Brusel (dvojjazyčný) – 1,048 milionů obyvatel¹⁴;
- Německy hovořící menšina – 72 512 obyvatel a
- ostatní – Italové, Maročané, Francouzi, Portugalci, Holanďané, aj.

Ve shrnutí lze říci, že obyvatelstvo tvoří dvě větší skupiny, a to Vlámů, tvořící zhruba 58 % z celkové populace, a Valonů, se svým 31% zastoupením. Zbylých 11 procent představují německy hovořící populace a přistěhovalci zejména z Itálie, Francie, Německa, Maroka, aj., kteří nyní představují hlavní zdroj růstu populace. Neopomenutelnou položkou

¹² <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/belgie-zakladni-informace-o-teritoriu/1/1000809/>, 2008

¹³ http://statbel.fgov.be/figures/d21_nl.asp#2, 2008

¹⁴ 85 % populace Bruselu se hlásí k francouzské a 15 % k vlámské jazykové příslušnosti

doplňující belgické obyvatelstvo je ale také úřednictvo Evropské unie a dalších organizací z jiných zemí vyplývající z postavení Bruselu coby centrálního města Evropy.

Průměrná hustota zalidnění v tomto státu představuje jednu z nejvyšších v Evropě, a to 343 obyvatel na km², vyšší hustotu zalidnění mají již jen sousední Nizozemí a nejmenší evropské státy.¹⁵ Obyvatelstvo je soustředěno do měst a ztvárnilo tak pojem zvaný „belgický trojúhelník“, který je tvořen nejhustěji obydlenými městy a okolím, a to Antverpami, Bruselem a Gentem.

Obyvatelstvo mluví třemi úředními jazyky – francouzsky, německy a nizozemsky neboli vlámskou verzí nizozemského jazyka.

Co se týče náboženského vyznání, jednoznačně převládá Římsko-katolické vyznání, v zemi se k danému vyznání hlásí zhruba 75 % obyvatel, další významnou složku představuje muslimská menšina, čítající až půl milionu osob, následovaná protestantskou a židovskou menšinou.¹⁶

2.4 Vnitropolitický systém a zahraničně-politická charakteristika

Belgické království je federativní konstituční monarchií s bilinguálním hlavním městem - Bruselem. Termín konstituční monarchie znamená, že v zemi vládne panovník a jeho moc je vyčleněna a omezena ústavou. V zemi se vyskytuje specifický vnitropolitický systém ovlivněný administrativně-správním rozdělením země na jednotky s určitými vymezenými kompetencemi. Tato podkapitola se zaměřuje na popis konstituční monarchie, hlavy státu, vlády a politických stran království, správním rozdělením a zahraniční orientací.

Konstituční monarchie

Federální parlament Belgie je dvoukomorový. Sněmovna reprezentantů čítá 150 členů volených v přímých všeobecných volbách na 4 roky. Senát disponuje 71 členy volených na 4 roky¹⁷, přičemž právo na členství v Senátu mají rovněž královi potomci či následníci trůnu. Sněmovna vykonává legislativní práci a politickou kontrolu vlády. Pravomoc Senátu je značně omezená, výlučná kompetence Senátu spočívá v arbitráži mezi složkami federace.

¹⁵ <http://www.infoplease.com/ipa/A0107329.html>, 2009

¹⁶ <http://www.nationmaster.com/country/be-belgium/rel-religion>, 2009

¹⁷ <http://www.infoplease.com/ce6/world/A0856898.html>, 2009

Hlava státu

Hlavou státu je Jeho Veličenstvo Albert II., král Belgičanů. Albert II., jenž složil slavnostní přísahu 9. srpna 1993 se tak stal šestým belgickým panovníkem od roku 1831. Král přijímá hlavy států, má zákonodárnou moc a může rozpustit poslaneckou sněmovnu. Dále má pravomoc ukončení zasedání parlamentu nebo svolání jeho mimořádného zasedání. Král jakožto nejvyšší představitel výkonné moci smí jmenovat a odvolávat ministry, řídí ozbrojené síly, uděluje hodnosti a jmenuje soudce. Disponuje také pravomocí pro udělení milosti, může odložit nebo snížit tresty.¹⁸ Král nevykonává žádnou pravomoc z titulu své osoby. Jsou to ministři, kteří spolupodepisují návrhy zákonů schválené parlamentem a vstupují v platnost následně po uveřejnění v Královských výnosech.

Vláda

Federální vláda může mít celkem 15 ministrů a neomezený počet státních tajemníků. Království se vyznačuje častými problémy týkajícími se úspěšného fungování vlády. Po více marných pokusech předešlého premiéra Yves Leterma sestavit stabilní vládu a jeho následných demisích, byl do funkce ministerského předsedy 30.12.2008 jmenován vlámský křesťansko-demokratický politik Herman Van Rompuy. Při federální vládě je ustanoveno ještě pět dalších vlád komunit a regionů.¹⁹

Politické strany

Politický systém Belgie představuje velmi rozvětvený systém - kromě politické scény situované na samotné federální úrovni tvoří totiž soustavu také subsystémy jednotlivých regionů a komunit.

Počátek celé soustavy sahá do druhé poloviny 19. století, kdy v Belgii nastala situace tzv. bipartismu, existovaly dva hlavní politické proudy – zatvrzených katolíků a sekulárních.²⁰ Na přelomu 19. a 20. století se k této struktuře přidal třetí proud, a to socialistů. V tomto stavu setrvala politická situace až do 60. let 20. Století.

V 60. letech se již dalo očekávat, že odpovědí po vlámském volání po větších právech bude vytvoření Volksunie - Lidový svaz. Tento svaz požadoval vytvoření dvoučlenné federace se společným federálním územím – Bruselem a znamenal prolomení předešlého

¹⁸ http://www.belgium.be/en/about_belgium/government/federal_authorities/king/political_role/, 2009

¹⁹ <http://www.infoplease.com/ce6/world/A0856898.html>, 2009

²⁰ http://www.europeum.org/disp_article.php?aid=439, 2009

stavu tří stran. Vznik Lidového svazu byl pouze počátkem vlámského boje, který vyústil ve vytvoření Vlámského bloku požadujícího dokonce osamostatnění či připojení k Nizozemí. Popularita této formace kulminovala v 90. letech 20. století, jenž se dají definovat jako období velkého zklamání v politický systém. Toto zklamání plynulo z několika odhalených politických afér, kupříkladu aféry Augusta či Marca Dutrouxe.²¹ Vliv do té doby nejsilnějších křesťanských demokratů a socialistů tedy poklesl, zatímco liberálové, zmíněný Vlámský blok²² a poměrně mladý proud ekologů byli na vzestupu. Formace vlámských stran se v daném období odrazila také ve Valonsku, kde vznikly Rassemblement Wallon – Valonské sdružení, Front National – Národní fronta či Front Démocratique des Bruxellois Francophones – Demokratická fronta frankofonních Bruselanů specializovaná na problematiku frankofonního Bruselu ležícího ve Vlámském společenství a požadujícím vytvoření Regionu Brusel a úpravu jazykových práv.

V současnosti dle posledních parlamentních voleb z 10. června 2007 mezi nejsilnější strany Belgie patří Vlámští křesťanští demokraté, Reformní hnutí-frankofonní liberálové, Frankofonní socialisté, Vlámští liberálové, Vlámský zájem.²³ Politický systém je v neustálém vývinu a nedá se říct, že je zrovna stabilní. Tato nestabilita vyplývá zejména ze silné role regionalistických stran. Další podnět k nestabilitě poskytuje vlámský nacionalismus, jehož nejradikálnější podpůrci označují Valony za zloděje, na které musí Vlámové doplácet.

Administrativně-správní rozdělení

Země je po administrativně-správní stránce rozdělena na tři společenství, tři regiony a deset provincií. Základním rozlišovacím elementem společenství je jazyk, kterým obyvatelé mluví, a proto je nasnadě, že vznikly zejména na přání vlámsky či holandsky a německy mluvící části obyvatelstva. Tato společenství neboli komunity byly definovány v roce 1970 na počátku federalizace státu a dělí se na:

- Vlámské společenství;
- Francouzské společenství Belgie;

²¹ Aféra Augusta vznikla korupčním způsobem financování politických stran. Kauza Marca Dutroux, pedofila, jenž zabil a zneužil několik dívek, poškodila politickou stabilitu na základě chyb, četných skandálů a profesních pochybení při jejím vyšetřování.

²² Vlámský blok byl v roce 2004 soudně rozpuštěn z důvodu šíření rasismu a xenofobie. Následně ho nahradil Vlámský zájem ve stejném složení.

²³ Podrobněji je složení Parlamentu znázorněno v Příloze 2.

- Německojazyčné společenství.²⁴

Díky tomu po větší ekonomické autonomii především obyvatel Valonska, je země dále rozčleněna na tři regiony:

- Flandry;
- Valonsko;
- Brusel.²⁵

Vlámský a Valonský region byl definován v rámci druhé reformy ústavy v roce 1980, region Brusel avšak o něco později, přesněji při třetí reformě ústavy v roce 1988. Jmenované rozdělení a federalizace vyplynuly z několika rozdlů panujících v království, jednotlivé části jsou totiž rozštěpené v několika oblastech.

První problém vznikl stvořením státu z jazykově nejednotného obyvatelstva, a to jmenovitě frankofonních, holandsky a německy mluvících obyvatel. Sociální rozštěp je možno spatřovat v historickém vývoji dvou jednotek – vlámská část Belgie byla až do konce druhé světové války zaměřená na zemědělství, kdežto Valonsko bylo silně industrializované. Naopak po druhé světové válce se situace obrátila a Flandry se staly díky svému průmyslovému vzestupu ekonomickým tahounem. Třetí podstatnou rozlišností je filozofické pozadí daných jednotek, přesněji převážně katolicky smýšlejících Vlámů versus agnostických Valonů.

Belgie představuje jednoznačně unikátní federální systém, ve kterém se prolínají kompetence ať již samotné federace, regionů či společenství. Společenství jsou kompetentní co se týče tzv. soft-politics, regiony naproti tomu oplývají pravomocemi v tzv. hard-politics.²⁶

²⁴http://www.belgium.be/en/about_belgium/country/history/belgium_from_1830/formation_federal_state/first_and_second_reform_of_state/, 2008

²⁵ http://europa.eu/abc/european_countries/eu_members/belgium/index_en.htm, 2009

²⁶ Do tzv. Soft politics spadající výhradně do kompetencí tří společenství patří následující politiky: vzdělávání, kultura, jazyky, zdravotní péče (část), zemědělství, veřejné práce a sociální politika, hospodářský rozvoj společenství a energetika (část).

Hard politics v kompetencích regionů tvoří zejména politiky: životní prostředí, zemědělství, bydlení, veřejné práce, doprava, hospodářská politika na úrovni regionů, zahraniční obchod, zaměstnanost, energetika, organizace a supervize místních úřadů, výzkum a vývoj či zahraniční obchod. Německojazyčné společenství je v rámci regionální úrovně spravováno Francouzským společenstvím Belgie.

Federální stát tedy zůstává odpovědný za zahraniční politiku, národní obranu, spravedlnost, finance, sociální zabezpečení, zdravotnictví a vnitřní věci. Federální úroveň také reprezentuje Belgii jako celek v mezinárodních organizacích.

I když je většina politik rozčleněna mezi tyto dva typy jednotek, na úrovni federace zůstává odpovědnost za řízení politik, jež ovlivňují zájmy všech Belgičanů.²⁷

I popis systému nabádá k myšlence, že je zde uplatňován hierarchický systém neboli že regiony a společenství jsou shora řízeny federací, opak je pravdou – federace není představována jako nejvyšší stupeň, ale plní pouze roli koordinátora daných jednotek.

Zahraničně-politická charakteristika

Belgie je zapojena do velkého počtu mezinárodních organizací, ať již na základě členství v daných organizacích či vykonávání funkce pozorovatele. Přesněji je království členem či pozorovatelem ve více než šedesáti mezinárodních organizacích, pouhý zlomek tvoří kupříkladu ACCT, AfDB, AsDB, Australia Group, Benelux, BIS, CCC, CERN, EAPC, EBRD, EIB, EMU, ESA, EU, FAO, IAEA, IBRD, NATO, NEA, OECD, UN, UPU, WEU, WHO.²⁸

Kromě vyjmenovaného členství a uzavřených mnohostranných dohod, existuje ještě nespočet bilaterálních dohod uzavřených mezi monarchií a dalšími zeměmi. Konkrétně mezi Belgií a Českou republikou existuje více než 20 základních bilaterálních dohod týkajících se vydávání zločinců, přijímání cizinců, spolupráce v různých oblast, atd.

2.5 Hospodářství

Belgie disponuje otevřenou tržní ekonomikou, jež je integrována se zbytkem Evropy. Hospodářství může být charakterizováno na jedné straně pozitivními prvky a na druhé také negativními. Mezi kladné elementy patří vysoce produktivní a vzdělaná pracovní síla, koncentrace high-tech průmyslu, úspěšnost chemického průmyslu, výhodnou strategickou polohou státu, vysokým HNP a značným vývozem.

Mezi slabé stránky ekonomiky však patří kupříkladu veřejný dluh tvořící v devadesátých letech téměř 140 % HDP, avšak posléze snížený na nynějších 82 % HDP (2008)²⁹, dlouhodobá nezaměstnanost zejména nízko-znalostních obyvatel, politická nestabilita, vysoké důchodové výdaje státu pro pracovníky s povoleným předčasným důchodem. Hospodářství neprospívá z pohledu zahraničních investorů také i fakt,

²⁷ <http://www.diplomatie.be/en/belgium/belgiumdetail.asp?TEXTID=1586>, 2009

²⁸ <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/belgie-zahranicne-politicka-orientace/3/1000809/>, 2008

²⁹ Označení politiky snižování veřejného dluhu Belgie je však poměrně zavádějící, ve skutečnosti nedochází k opravdovému snížení dluhu, pouze ke snižování ukazatele k HDP. Veřejný dluh vzrostl v únoru 2009 téměř na 326 miliard EUR.

že byrokracie státu je mnohem rozsáhlejší než průměrně v Evropě a taktéž drahá pracovní síla vyplývající ze značné kvalifikovanosti.

Jako platící jednotka je v Belgii od 1. ledna 2002 používána měna EURO, která nahradila předcházející Belgický frank při kurzu stanoveném kurzu 1 EUR = 40,3399 BEF.

2.5.1 Nosné obory sektorů hospodářství Belgie

Z primárního sektoru belgického hospodářství zaujímají důležitou pozici těžební průmysl a již zmíněné zemědělství. Za prvotní hybnou sílu pozitivního hospodářského rozvoje země, ještě v rámci Spojeného království Nizozemí, jsou považována ložiska nerostných surovin rozkládající se na jihu země a s nimi spojený těžební průmysl. Byl to právě těžební a následně těžký průmysl, který napomohl Belgii zařadit se mezi průmyslově nejrozvinutější země Evropy hned po Velké Británii. V polovině 20. století se situace však změnila a bylo zřejmé, že není možné obstát v konkurenčním boji těžebního průmyslu s ostatními zeměmi, jelikož základní surovina – uhlí byla umístěna velmi hluboce pod zemí a jeho těžba se stávala neúnosně drahou. I když se na jihu Belgie pořád nachází ložiska uhlí a železné rudy, na počátku třetího tisíciletí je zachována těžba pouze některých surovin, kupříkladu písku, mramoru, vápence a šterku.

Zemědělství bylo vždy tradičním sektorem daným geografickými podmínkami země, avšak jeho pozice upadá. Belgické zemědělství je možno definovat jako intenzivní zemědělství menších farem zaměřených převážně na živočišnou výrobu a představující zhruba 3 procenta unijní produkce³⁰. Intenzivní zemědělství je realizováno tak, že farmáři využívají efektivně jen malý zlomek půdy a zaměstnávají jen několik málo zaměstnanců. Na farmách jsou chovány drůbež, vepř a dobytek. Z rostlinné výroby mají důležitý význam pšenice, ječmen, cukrová řepa, zelenina a brambory.³¹

V sekundárním sektoru, zahrnujícím zpracovávání produktů z prvovýroby a výrobu hmotných statků, hraje v Belgii důležitou roli strojírenství, hutnictví, zpracování diamantů, sklářství, potravinářství, textilní a petrochemický průmysl. Strojírenský průmysl je zaměřen na výrobu automobilů, zbraní a elektrotechnických zařízení. Automobilový průmysl představuje až 70% belgické výroby a v roce 2000 zaměstnával 82 % ekonomicky aktivního

³⁰ Přesněji tvoří belgická zemědělská výroba 3,5 % celkové produkce EU 27.

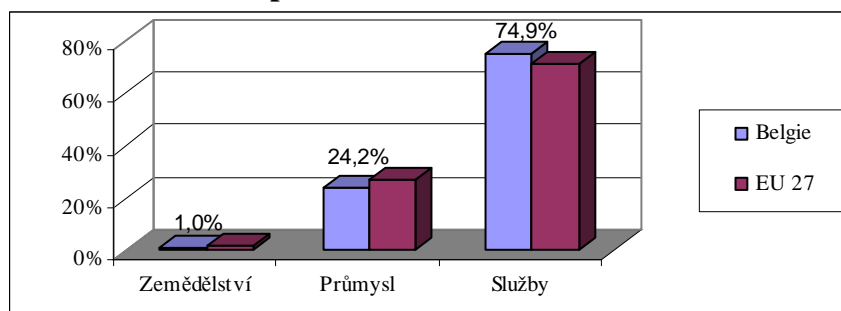
³¹http://www.mzv.cz/brussels/cz/obchodne_ekonomicky_usek/dalsi_ekonomicke_informace/zemedelsky_sektor_belgie.html, 2008

obyvatelstva.³² Hutnictví představuje hlavní průmyslové odvětví ve Valonsku a specializuje se na výrobu ocelových konstrukcí a dalšího průmyslového vybavení. Potravinářský průmysl je z pohledu vývoje hodně kolísavé odvětví a je znám výrobou čokolády, masných výrobků a také piva. Chemický průmysl je rovněž koncentrován ve Valonsku a orientuje se jak na produkci farmaceutických produktů, tak i na výrobu umělých hmot. Tento průmysl je velmi exportně orientován. Petrochemický průmysl je na rozdíl od tradičního chemického zastoupen nejvíce v okolí Antverp. Petrochemie začala v daném okolí vzkvétat již v období tzv. zlatých šedesátých let, kdy do oblasti začaly proudit prostředky zahraničních investorů zejména kvůli strategické pozici a levnější pracovní síle. Textilní a oděvní průmysl se potýká se značnými problémy tak jako ve většině zemí způsobených levnějším dovozem, avšak tradice speciálních produktů jako kupříkladu belgické krajky se zachovává doposud.

Na výrobě elektrické energie má největší podíl jaderná energetika, a to až z přibližně 60 procent³³, dále následují spalovny fosilních paliv a obnovitelné zdroje a spalovny odpadu. Co se týče zásob plynu a ropy je Belgie závislá na dovozech z Nizozemska, Norska, Velké Británie, Ruské federace, a dalších. Energetická politika je částečně regionalizovaná, což znamená, že některé z kompetencí federální orgánů byly převedeny na regionální úroveň, kupříkladu distribuce elektrické energie, rozvod plynu, atd.

Terciární sektor představuje oblast hospodářství definovanou poskytováním služeb pro občany. Obrat směrem k terciárnímu sektoru nastal po období 60. let. Tento obrat však neznamenal úpadek průmyslové výroby, naopak, odvětví průmyslu i v posledních letech zažívá růst díky vysoké produktivitě. Nicméně terciární sektor nyní představuje více než 70% podíl na tvorbě HDP a pracuje v něm přes 70 % pracovně aktivního obyvatelstva.

Graf č. 2.1 Odhad podílu sektorů na nominálním HDP v roce 2008

Zdroj: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/be.html>, 2009. Vlastní zpracování.

³² <http://www.eurofound.europa.eu/emcc/automotivemap/belgium.htm>, 2009

³³ <http://www.world-nuclear.org/info/inf94.html>, 2009

2.5.2 Hospodářský vývoj

Poslední léta hospodářského vývoje Belgie byla znamením stability spojené se strukturálními změnami prováděných v ekonomice i se snahou udržovat vyrovnaný rozpočet. Jak již bylo zmíněno, tato politika vyrovnaného rozpočtu očividně dosahuje určité výsledky, a to značné snížení veřejného dluhu v poměru k HDP.

Změnu přinesl až rok 2008, kdy nastalo zasažení belgické ekonomiky vývojem situace na světových trzích a dopady hypoteční krize v USA. Belgické hospodářství bylo zasaženo dvojnásobně: růstem cen pohonných hmot, paliv, potravin, aj., ale také i svou závislostí na zahraničních trzích.³⁴ Belgie je totiž typickým příkladem malé země, jež je závislá na zahraničním obchodě. Zahraniční trhy, důležitá odbytiště Belgie byla rovněž postižena danou situací a jejich růst tak zpomaloval a negativně ovlivňoval situaci i v Belgii.

Růst ekonomiky

V oblasti vývoje ekonomiky vyjádřeného růstem reálného HDP lze říci, že se ekonomika vyvíjí nápadně dle růstu HDP celé EU 27.³⁵ Na rozdíl od průměru Eurozóny vykazovala doposud Belgie nepatrně vyšší růst, avšak podle prognózy v roce 2009 nastane zpomalení a sjednocení s vývojem indexu této skupiny zemí. Hlavní faktor růstu HDP tvoří vnitřní poptávka, a to zejména spotřeba domácností. Dle Eurostatu činí růst HDP za rok 2008 1,2 %, zatímco v roce 2009 je očekáván 0,1% a následně v roce 2010 0,9% ekonomický růst.³⁶

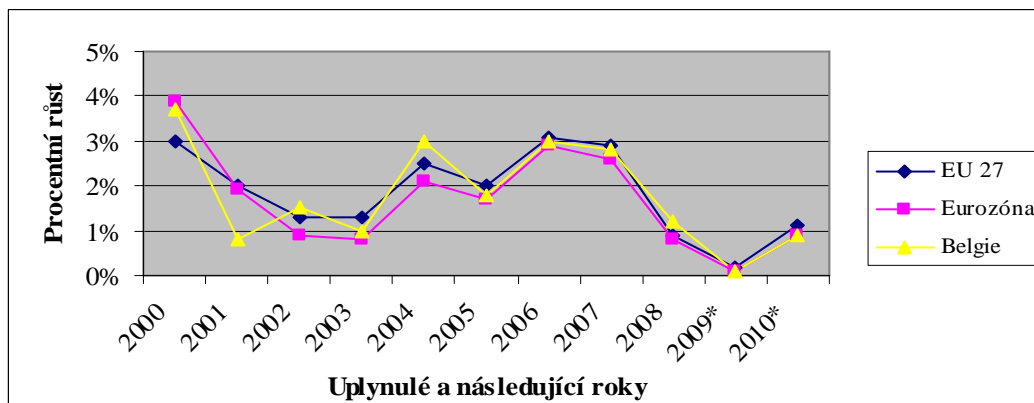
Prognózy úřadu také ukazují, že hodnoty HDP v tržních cenách v standardu kupní síly na jednoho obyvatele v roce 2008 v Belgii tvoří 29.500 € oproti průměru EU 27 25.100 € a celkově představuje 348886.7 mil. €. V následujícím roce 2009 je odhadován pokles na 29.400 € HDP v PPS/obyvatele.

³⁴ <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/belgie-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000809/>, 2008

³⁵ Hlubší výkyv nastal v roce 2001, jenž byl zapříčiněn celkovým útlumem světové ekonomiky. Belgie byla zasažena zejména značným poklesem dynamiky světového obchodu a zvýšením cen ropy. Následný letošní propad je dopadem hospodářské krize.

³⁶ <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsieb020>, 2009

Graf č. 2.2 Vývoj růstu reálného HDP

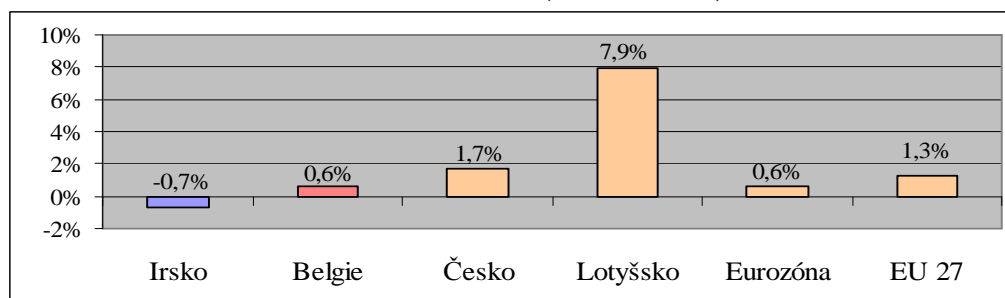
*Odhad

Zdroj: [http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&lang](http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&lang=uage=en&pcode=tsieb020)
uage=en&pcode=tsieb020, 2009. Vlastní zpracování.

Inflace

Vývoj míry inflace v zemi prodělal v roce 2008 velké změny. V březnu 2008 vykazoval index růstu spotřebitelských cen až 4,39 % - nejvyšší dosažený růst od roku 1985 a v květnu 2008 dosáhl dokonce 5,2 %. Největší růst cen zažily oblasti energií, a to zhruba až 40 %, pohonných hmot, potravin a vody. Inflace těchto artiklů se však v průběhu roku zpomalila a vyústila v nynější odhad Federální plánovací kanceláře indikátoru za rok 2008 v míře 4,49 %. V následujícím roce 2009 je předpovídáno, že inflace dosáhne daleko menší míry, a to pouze 0,5 %.³⁷ Vývoj míry inflace se v podstatě neodlišuje od průměrných hodnot EU 27 či eurozóny, o její aktuální míře vypovídá následující graf.

Graf č. 2.3 Míra inflace v rámci EU 27 (březen 2009)³⁸

Zdroj: [http://epp.eurostat.ec.europa.eu/pls/portal/docs/PAGE/PGP_PRD_CAT_PRE](http://epp.eurostat.ec.europa.eu/pls/portal/docs/PAGE/PGP_PRD_CAT_PRE_REL/PGE_CAT_PREREL_YEAR_2009/PGE_CAT_PREREL_YEAR_2009_MONTH_04/2-16042009-EN-BP.PDF)
REL/PGE_CAT_PREREL_YEAR_2009/PGE_CAT_PREREL_YEAR_2009_MON
TH_04/2-16042009-EN-BP.PDF, 2009. Vlastní zpracování.

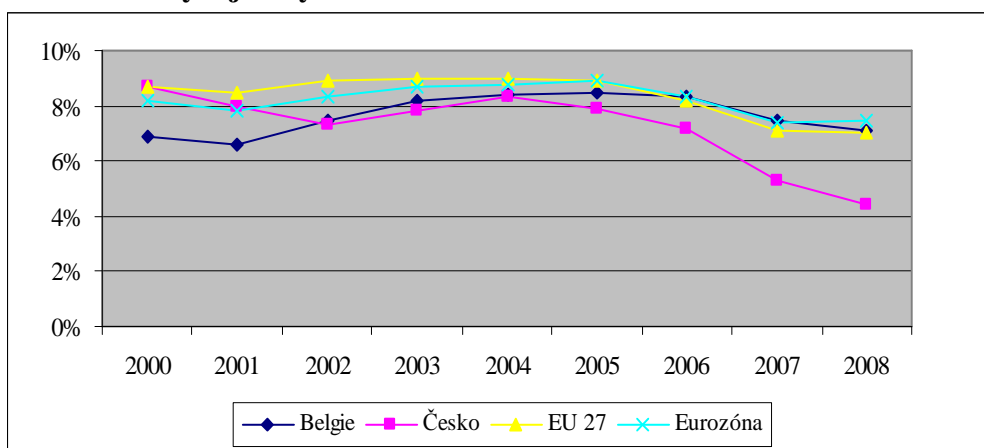
³⁷ <http://www.plan.be/databases/indprix.php?TM=30&IS=60&lang=en>, 2009

³⁸ Inflace je měřena pomocí harmonizovaného indexu spotřebitelských cen a je v grafu vyjádřena jako přírůstek indexu spotřebitelských cen ke stejnému měsíci předchozího roku. Do grafu jsou včleněny země, jejichž míra inflace dosahovala at' již nejmenší či největší hodnoty ve sledovaném období.

Trh práce

V oblasti nezaměstnanosti je třeba rozdělit Belgie na dvě jednotky, a to vlámskou, kde je nezaměstnanost především cyklická, a valonskou, kde se jedná o strukturální problém. Harmonizovaná míra nezaměstnanosti zpracovávaná Eurostatem pro mezinárodní srovnání tvořila v roce 2005 8,5 % a následně klesala na 8,3 % v 2006 a 7,5 % v 2007. Míra nezaměstnanosti dle Federální plánovací kanceláře tvořila v roce 2008 7,1 % a měla by zaznamenávat vzestup, tj. v roce 2009 by se měla zvýšit na 8,2 %.³⁹ Z následujícího grafu je patrné, že se míra nezaměstnanosti království a Česka od počátku 21. století poměrně liší, zatímco na počátku tisíciletí Česko vykazovalo značně vyšší hodnotu indexu, dnes je to Belgie, která je nezaměstnaností postižena více.

Graf č. 2.4 Vývoj míry nezaměstnanosti

Zdroj: http://nui.epp.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=une_rt_a&lang=en, 2009. Vlastní zpracování

Zahraniční obchod

V rámci teritoriální analýzy zahraničního obchodu Belgie představuje Evropa největší odbytiště, směřuje do ní až 82,3 % belgického exportu, naopak evropský import do Belgie je tvořen 76,6 %. Největšími importéry a zároveň příjemci belgických statků a služeb jsou nepochybně sousední země.⁴⁰ Z pohledu zbožívé analýzy zahraničního obchodu zastává nejsilnější pozici chemická produkce následovaná stroji a zařízeními, dopravními prostředky, plastickými hmotami, potravinami, drahými kameny, aj.

Zahraniční obchod Belgie se nevyvíjel v roce 2008 příliš tradičně. V první polovině roku se růst vývozu zpomaloval na 5,8 %, zatímco růst dovozu se zvyšoval na 11,5 % a tento

³⁹ <http://www.plan.be/databases/indprix.php?TM=30&IS=60&lang=en>, 2009

⁴⁰ Podrobnější teritoriální strukturu zahraničního obchodu Belgie lze nalézt v Příloze 3.

stav setrvává.⁴¹ Tato situace byla neočekávaná, jelikož při poklesu hospodářského růstu je předpokládán rovněž i pokles potřeb. Z vývoje zahraničního obchodu se tedy dalo do budoucna předpokládat, že aktivní výsledky bilance z předešlých let budou nahrazeny bilancí vyrovnanou či zápornou. Daný předpoklad se potvrdil a belgická obchodní bilance poprvé za šestnáct let vykazala v roce 2008 záporný výsledek, a to 10 miliard EUR.⁴² Skutečnost byla dána růstem importu o 12,4 % a znatelně nižším růstem exportu, tj. v míře 7,1 % oproti předchozímu roku.

Tabulka č. 2.1 Obchodní bilance Belgie z posledních let (v mld. €)

Zahr. obchod	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Vývoz	226	246,7	269,8	292,2	315,5	252,3
Dovoz	207,7	229,6	256,1	280,3	303,4	262,6
Obrat	433,7	476,3	525,9	572,5	618,8	514,9
Bilance	18,3	17,1	13,7	11,9	12,1	-10,3

Zdroj: <http://www.nbb.be/doc/DQ/F/DQ3/HISTO/EF0812.PDF>, 2009. Vlastní zpracování.

Veřejné finance

Rozpočet veřejných financí skončil v roce 2007 s deficitem 0,3 % HDP i přes snahu vlády docílit vyrovnaného rozpočtu. Stanovení vyrovnaného rozpočtu na rok 2008 bylo velmi obtížné a kritizované zejména z důvodu přílišných optimistických předpokladů. Při stanovení vyrovnaného rozpočtu se vycházelo z 6,25% růstu fiskálních příjmů představujících navýšení o 600 mil. € a zásadních příspěvků obcí, provincií (350 mil. €), regionů, společenství (550 mil. €) a mimřádného příspěvku energetické společnosti Electrabel ve výši 250 mil. €.⁴³ Veřejný rozpočet byl stanoven až 22.5.2008 a vycházel z následujících údajů:

- HDP : 1,9%;
- Inflace : 3%;
- Zadluženost: 82% HDP (85,1% v 2007);
- Saldo federálního rozpočtu : -2,1 miliardy €,
- Saldo sociálního a zdravotního pojištění: +1,2 miliardy €;
- **Státní rozpočet celkem: - 900 milionů €;**
- Saldo obcí a provincií: +350 milionů €;

⁴¹ <http://www.nbb.be/doc/DQ/F/DQ3/HISTO/EF0812.PDF>, 2009

⁴² http://www.standaard.be/Artikel/Detail.aspx?artikelId=DMF14022009_002&kanaalid=17, 2009

⁴³ http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/belgie/ekonomika/financni_a_danovy_sektor.html, 2009

- Saldo regionů a společenství: 550 milionů €;
- **Saldo rozpočtu (veřejného) Belgie: 0 €⁴⁴**

Palčivý problém hospodářství, se kterým se Belgie tak jako i zbytek Evropy potýká, představuje stárnutí populace. Na základě expertíz týkající se této oblasti byl vytvořen speciální fond „Fond stárnutí,“ jenž má za úkol financovat náklady spojené s danou problematikou. Aktuální příspěvek do tohoto fondu, představující 0,3 % HDP, bude růst v průběhu dalších let. Speciální fond není pouze jediný nástroj v boji s tímto trendem, fond bude doprovázen politikami podpory pozdějšího odchodu do důchodu a omezení odchodu do předčasného důchodu.

Dalším z cílů belgické vlády je reforma trhu práce zaměřená na podporu mobility pracovníků, změnu podpory v nezaměstnanosti či zvýšení tlaku na uchazeče přijmout nabízená pracovní místa.⁴⁵ Tyto dlouhodobé reformy oblasti trhu práce byly vytvořeny za účelem splnění cílů Lisabonské strategie. Nynější zaměstnanost veškerého práceschopného obyvatelstva Belgie je totiž okolo 61 %, v strategii je však naplánován až 70% podíl obyvatelstva.

Z výše popsané charakteristiky vyplývají faktory, které přispěly k rozvíjení integrační tendence začínající se projevovat v zemi. Na mysli je zejména úzká vazba a propojenost sousedních zemí plynoucí ze vzájemné závislosti států v historii. Dále také z jednoty vytvořené federativním uspořádáním Belgie, tj. celku vzniklého z rozdílných národnostních složek. Příznivě orientaci k integraci ovlivnila a tzv. zemi k její budoucí roli předurčila i strategická geografická poloha. Neméně důležitý byl faktor hospodářský, Belgie byla totiž na základě velikosti svého trhu značně závislá na okolních státech. I již výše zmíněný proces industrializace a tradiční výrobní orientace představovaly velmi důležité činitele ovlivňující a posilující vzájemnou spolupráci se sousedními zeměmi. Integračnímu vývoji, do něž byla a v současnosti je království zapojeno, jsou věnovány následující kapitoly.

⁴⁴ <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/belgie-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000809>, 2009

⁴⁵ <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/belgie-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000809>, 2009

3 Belgie jako jádro evropské integrace

Z důvodu historie bohaté na integrační snahy Belgie, lze postavení k integračnímu procesu a celkový integrační vývoj rozdělit do několika časových etap. První podkapitoly popisují zapojení Belgie do prvotních integračních seskupení a charakteristiky jednotlivých organizací. Důležitou součástí kapitoly představuje i role Belgie při formování novodobějšího integračního seskupení, tj. Evropské unie, přesněji jaké postavení zaujaly jednotlivé politické strany Belgie ke smlouvám formujícím další směr integračního procesu Unie. Na závěr kapitoly nelze opomenout také ostatní mezinárodní organizace, do nichž se království zapojilo, a v nichž v současnosti zaujímá členskou pozici.

3.1 Belgie v období do počátku druhé světové války

Základní prvek odlišující Belgii od zbytku evropských států představuje její sklon k integraci s ostatními zeměmi. Tato tendence se začala projevovat již v roce 1846, kdy politik Charles Rogier vyslovil ideu o vytvoření pásma volného obchodu s dalšími zeměmi.⁴⁶ Myšlenka v tomto období sice nebyla realizována, ať již z důvodu technických komplikací, daní či politické nevěle, ale principy plánů zůstaly a začalo se na nich pracovat až po první světové válce, kdy prostředí k integraci nasvědčovalo více. Období po první světové válce lze charakterizovat vznikem tří významných dohod o integraci či spolupráci s ostatními státy, jmenovitě:

- Belgicko-Lucemburskou hospodářskou a měnovou unií (1921);
- Dohodami z Osla (1930) a
- Ouchy úmluvou (1932).

3.1.1 Belgicko-Lucemburská hospodářská a měnová unie

Za počátek úspěchů integračních snah Belgie lze považovat ratifikaci Bruselské dohody 25. června 1921. Jednalo se o bilaterální smlouvu s Lucemburským velkovévodstvím vstupující v platnost až následující rok a zakládající Belgicko-Lucemburskou hospodářskou

⁴⁶ JANSSEN, 2006

a měnovou unií, tj. Belux. Dohoda byla podepsána za vlády krále Alberta I. a pod taktovkou tehdejšího premiéra Henri Carton de Wiarta a znamenala mimo jiné vytvoření společného celního tarifu vůči třetím zemím a sladění hospodářských a měnových politik států.

Měny Belgický a Lucemburský frank byly v rámci hospodářské a měnové unie navzájem zafixovány v paritním měnovém poměru 1:1 a mohly volně plynout jak na belgickém, tak i lucemburském území. Tento systém duálního oběhu byl zaveden k účelu ekonomického prospěchu zemí a občanů, avšak jako jeden z prvotních integračních pokusů narážel v Belgickém království na určité problémy, a to akceptování lucemburských bankovek na území království. Měnová unie trvala do roku 1935, kdy nastalo znehodnocení Lucemburského franku a kurz se změnil na poměr 1 Lucemburského franku rovnajícího ho se 1,25 Belgického franku.⁴⁷

Změna vývoje měnové situace dvou zemí nastala v roce 1944 a znamenala opětovné navázání měn v původním poměru at par, 1:1. Tento stav setrval až do roku 1999, kdy započala první fáze vzniku hospodářské a měnové unie s ostatními státy Evropy.

Dohoda o založení hospodářské a měnové unie Belux byla ratifikována s platností padesáti let, v roce 1972 byla proto opět dohoda obnovena na dalších 10 let. Každé desetiletí se tedy smlouvy novelizovaly, přičemž poslední smlouva byla podepsána 18. prosince 2002.

3.1.2 Dohody z Osla

Dohody z Osla byly podepsány belgickým králem Albertem I. a hlavami dalších států, jmenovitě Lucemburska, Nizozemí a Skandinávských zemí. Vládní dohody, jimž se říkalo také Smlouvy o hospodářském sblížení, byly podepsány 22. prosince 1930 mimo jiné definovaly závazek o vzájemném nezvyšování cel bez upozornění a konzultace druhých stran.⁴⁸ Výsledný dokument měl představovat účinný nástroj boje proti světové hospodářské krizi, ale daný pokus nebyl následně ohodnocen velmi úspěšně.⁴⁹

3.1.3 Ouchy konvence

Úmluva z Ouchy byla podepsána na základě konference z roku 1932. Východisko pro vytvoření dohody tvořilo zklamání z předchozí dohody z Osla a pakt představoval výjimečný a prvotní pokus Belgie o navázání těsnější hospodářské spolupráce společně

⁴⁷ https://www.globalfinancialdata.com/index_tabs.php3?action=showghoc&country_name=Luxembourg, 2009

⁴⁸ <http://www.helsinki.fi/iehc2006/papers3/Olsson.pdf>, 2009

⁴⁹ JANSSEN, 2006

s Lucemburskem a Nizozemím. Smlouva byla postavena na principech postupného odbourávání vzájemných obchodních překážek, a to závazkem o nenavyšování cel, jejich postupnou redukcí, závazkem o nenasazování jiných nových bariér, apod. Výjimečná byla úmluva z důvodu její existence v období, které se vyznačovalo velkým protekcionismem z řad ostatních států.⁵⁰

Události značící budoucí nebezpečný vývoj a odehrávající se v polovině 30. let 20. století na evropské politické scéně ještě více posílily belgickou touhu po užší spolupráci a těsnějšími vazbami s ostatními zeměmi. Toto přání položilo základ pro četné diskuze a plánování spolupráce mezi Belgií a sousedními zeměmi, Nizozemím a Lucemburskem.

3.2 Integrační aktivity po druhé světové válce

Tato etapa představuje skutečné nastartování evropského integračního procesu. Východisko pro budování integrace a hlubší vzájemné spolupráce bylo dáno efekty druhé světové války, zejména snahy o obnovu válkou zničené Evropy, obavou z budoucí možné hrozby militarizace Německa, aj.

Belgie, s dvojicí dalších států, zaujala opět pověstnou roli evropského integračního jádra. Ještě, když byla ve 40. letech Evropa zmítána problémem druhé světové války, byl již v exilu řešen potencionální projekt další možné integrace Belgie, a to Benelux. Plánovaný projekt byl poté úspěšně realizován a Belgie se i dále zapojovala do dalších integračních procesů a vstupovala do mezinárodních organizací.

3.2.1 Benelux

Benelux představuje regionální integrační seskupení zemí, o kterých vypovídá již název samotného seskupení, a to Belgie, Nizozemí a Lucemburska. Jeho formaci lze rozdělit na dvě základní integrační formy, a to počáteční celní unii a následnou hospodářskou unii.

Benelux – celní unie

Jak již bylo výše zmíněno, jedná se o integrační seskupení skládající se ze tří sousedních zemí. Smlouva však byla bilaterálního typu z důvodu zastoupení zemí Belgie a Lucemburska v rámci Belgicko-Lucemburské hospodářské unie. Prvotní plán formování

⁵⁰ JANSSEN, 2006

tohoto seskupení představoval realizování pouze druhého tradičního integračního stupně, a to celní unie. Výchozí smlouvy byly podepsány v roce 1944, v období, kdy ještě nebylo známo, zda-li a jak úspěšně bude po válce realizována, a vstoupila v platnost v roce 1948.⁵¹ Smlouva ve své náplni vytvořila a definovala tři hlavní orgány, a to:

- Administrativní radu pro celní řízení (odpovědnou dle čl. 3 a 4 Smlouvy za unifikaci celní legislativy a potravinářských daní);
- Administrativní radu pro řízení zahraničního obchodu (dle čl. 5 Smlouvy, později přejmenovanou na Radu hospodářské unie a představující nejdůležitější orgán zodpovědný za administrativu a řízení společného zahraničního obchodu);
- Radu obchodní domluvy (dle čl. 6 Smlouvy zabezpečující styky a dohody se třetími zeměmi).⁵²

Tyto tři rady měly za úkol předkládat své návrhy výkonnému a nejvyššímu orgánu, a to Ministerskému shromáždění (čl. 7). Smlouva vytvořila integrační seskupení fungující na mezivládní úrovni, nedošlo tedy k žádnému přesunu pravomocí na vyšší nadnárodní úroveň.

Vytvoření celní unie znamenalo pro tři státy rozšíření trhů, posílení pozice na světových trzích, doplnění vlastní ekonomiky ekonomik sousedních zemí, zrušení cel ve vzájemných obchodních vztazích a zavedením společného celního tarifu vůči nečlenským zemím. Tento plán se však začal potýkat s určitými problémy, zejména v oblasti zemědělských, textilních a jiných produktů. Rozepře se konaly především na straně Belgie a Nizozemí, které bylo schopno jmenované zboží dovážet do protekcionisticky orientované Belgie levněji.

Zdynamičtění integračního procesu a úplné dokončení celní unie kráčelo ruku v ruce s vývojem belgického hospodářství, tudíž zrychlilo v 50. letech 20. století.⁵³ Tento pozitivní vývoj znamenal východisko nejen pro dokončení celní unie, podepsání smlouvy o volném pohybu kapitálu a pracovních sil, ale předznamenal také vytvoření nového stupně integrace, a to hospodářské unie zemí Beneluxu.

⁵¹ <http://www.encyclopedia.com/doc/1O46-BeneluxCustomsUnion.html>, 2009

⁵² <http://www.ena.lu/convention-douaniere-neerland-belgo-luxembourg-geoise-londres-septembre-1944-010302247.html>, 2009

⁵³ ZLÝ, 2006

Benelux – hospodářská unie

Smlouva o zformování hospodářské unie tří států byla podepsána hlavami států 16. září 1958. Tento čin představoval významný krok směřující k ještě těsnější vazbě mezi státy a ke koordinaci jednotlivých státních politik. Smlouva byla doplněna Úmluvou o přechodných opatřeních a Protokolem implementujícím opatření smlouvy a skládala se čtyř hlavních částí. První část Základní ustanovení mimo jiné definuje 1. a 2. článkem unii.

„Hospodářská unie je založena mezi Belgickým královstvím, Lucemburským velkovévodstvím a Nizozemským královstvím a ustanovuje volný pohyb osob, zboží, kapitálu a služeb. Tato unie zahrnuje:

- a. koordinaci hospodářských, finančních a sociálních politik;*
- b. snahu o společný postup v oblasti hospodářských vztahů s třetími zeměmi a v ohledu vztahujících se plateb.“⁵⁴*

Pro fungování unie byla vytvořena soustava institucí, jež byla definována druhou kapitolou smlouvy, Instituce. Institucionální soustava byla vytvořena:

- Výborem ministrů;
- Poradní meziparlamentární radou;
- Radou hospodářské unie;
- Výbory a Speciálními výbory;
- Generálním sekretariátem;
- Společnou službou;
- Arbitrážním soudem a
- Hospodářskou a sociální poradní radou.

Třetí kapitola Smlouvy, Speciální opatření, se zabývala a stanovovala pravidla volného pohybu zboží, služeb, osob a kapitálu, koordinací politik, hospodářskými a finančními vztahy se třetími zeměmi, daňovými a finančními otázkami, problematikou pohybu služeb a zajišťováním optimálních statistických dat. Belgie si spolu s Nizozemím v rámci poslední kapitoly, Závěrečná ustanovení, zajistila opatření týkající se vlastních kolonií a Belgicko-Lucemburské hospodářské unie ve vztahu ke vznikající hospodářské unii Benelux. Byly ustanoveny dva oficiální jazyky unie, a to francouzština a holandština.

⁵⁴ Treaty establishing The Benelux Economic Union, 1958, str. 2

Faktu, že je hospodářská unie Benelux označována za předchůdce a vzor Evropské unii, nasvědčuje i jmenovaná soustava orgánů, jež je podobná orgánům Evropské unie.

Výbor ministrů

Výbor je definován na základě článků 15(a) a 16-22 Smlouvy o založení Hospodářské unie Benelux a jeho hlavní cíl představuje zajišťování a dosahování zájmů stanovených ve smlouvě. Výbor představuje nejvyšší rozhodující orgán Beneluxu a je tvořen ministry zahraničních věcí, ministry hospodářství či financí jednotlivých zemí. Systém předsednictví v Radě Evropské unie je inspirován rovněž stejným systémem v této organizaci, čili každých šest měsíců se jedna ze tří zemí v předsednictví střídá. Belgie se ujala předsednictví naposledy v poslední polovině roku 2008 a další ji čeká v první polovině roku 2010. Podobnost a vzájemnou inspiraci při formování EU představovalo rozhodnutí pořádání schůzek ministerských předsedů. Od tohoto systému se však v Beneluxu v roce 1982 upustilo.

Poradní meziparlamentární výbor

Výbor, jinak jmenovaný Parlament Beneluxu, na základě článku 15(b) a 23-24 Smlouvy představuje poradní orgán Výboru ministrů. Smlouva Belgie umožnila mít v rámci instituce 21 členů, stejně tak Nizozemí a 7 členů pro lucemburskou reprezentaci. Akt ukládá pořádání schůzek třikrát ročně ve třech zemích a rozčleňuje reprezentanty na základě jejich politického přesvědčení. Parlament poskytuje doporučení v oblastech hospodářství, kultury, zahraniční politiky a sjednocení práva.

Rada hospodářské unie

Rada je definována na základě článků 15(c) a 25-27 Smlouvy a tvoří tzv. prostředníka mezi Výborem ministrů a Výbory a Speciálními výbory. Rada koordinuje činnosti výborů a předkládá návrhy Výboru ministrů.

Výbory a Speciální výbory

Výbory rozdělené na tyto dvě skupiny jsou dány čl. 15(d) a 28-32 Smlouvy. Výbory se skládají ze sedmi podvýborů speciálního zaměření. Taktéž jsou rozděleny i Speciální výbory, a to na pět podvýborů. Hlavní náplň činností tvoří realizace rozhodnutí Výboru ministrů a předkládání návrhů ke zvýšení efektivity fungování unie.

Generální sekretariát

Sekretariát dle článků 15(e) a 33-39 Smlouvy koordinuje administrativní činnosti pro Výbor a ostatní výbory. Kromě koordinující činnosti, je orgán pověřen od roku 1975 i rolí iniciativního orgánu, ale s nepříliš velkými pravomocemi.

Společné služby

Společné služby představují poradní orgány založené Výborem ministrů na základě čl. 15(f) a 40 Smlouvy. V současnosti jsou orgány společné služby dva, a to Kancelář obchodní značky Benelux a Kancelář designu Benelux.

Arbitrážní soud

Soud dle článků 15(g) a 41-53 Smlouvy rozhoduje v případech, které nemohou být rozřešeny Výborem ministrů. Tento soud doplňuje od roku 1974 i Soudní dvůr Beneluxu, který provádí předběžné řízení, zaujímá úlohu rádce co se týče výkladu společných norem a rozhoduje ve sporech týkajících se pracovníků institucí.

Hospodářská a sociální poradní rada

Funkce rady je dána čl. 15(h) a 54 Smlouvy a obsahuje povinnost rady poskytovat doporučení a informace v hospodářské a sociální oblasti Výboru ministrů.

Samotné integrační seskupení je obvykle představováno jako vzor pro formování Evropské unie, tento fakt je však určitým paradoxem. Z institucionálního uspořádání vyplývá, že na rozdíl od Evropské unie, mezivládní organizace s prvky supranacionalismu, v rámci Beneluxu nikdy situace k přesunu pravomocí či suverenity na vyšší úroveň neinklinovala. Belgie, stejně tak jako ostatní dva členské státy seskupení Benelux jsou sice v rámci Evropské unie tvrdými zastánci supranacionalismu, ale neuplatňovaly stejný přístup při formování hospodářské unie Benelux. Toto rozhodnutí položilo základy k diskuzi v období, kdy se vyjednávalo o formování Evropského hospodářského společenství a bylo dáno hned několika skutečnostmi.

Belgie a ostatní dva státy konstatovaly, že v případě vytvoření celní i hospodářské unie Benelux nebylo potřeba supranacionalismus uplatňovat. Supranacionalistický přístup a z něho plynoucí většinové hlasování představuje totiž neefektivnější metodu řízení při větším počtu členských států. Tohle tedy nebyl případ Beneluxu. Přenesení pravomocí na vyšší úroveň by tedy považováno za nadbytečné. V době formování to však i nebyl cíl tří států, jelikož Belgie

usilovala o rozvoj svých vlastních politik v zemědělství a transportu a Nizozemí si chtělo zachovat moc nad svým průmyslem.⁵⁵ Pravděpodobně však nejsilnější důvod pro vytvoření mezivládní organizace představoval historický aspekt. Spojení Belgie, Lucemburska a Nizozemí na nadnárodní úrovni by obyvatelstvo i vlády zemí neakceptovaly z důvodu možné dominance jedné země a z obavy ztráty nezávislosti, o kterou tak dlouho v rámci Nizozemského království bojovaly. Překážku tvořily i kulturní rozdíly tří zemí.

Naproti tomu Belgie i další dva státy podporovaly myšlenku supranacionalistické struktury Evropských společenství, a to zejména kvůli vyšší efektivitě řízení a z důvodu přesvědčení, že tato struktura společenství by ochránila malé země, tedy i Belgii, před většími.⁵⁶

Benelux je na pohled homogenní seskupení zemí, vyznačuje se avšak určitou nesourodostí plynoucí z rozdílných zájmů, politik, kultury, aj. Státy jsou si ale na druhé straně vědomy, že vzájemnou kooperací mohou dosáhnout na evropské či světové scéně více a dokážou společně postupovat v mnohých otázkách. Obnovující dohoda podepsaná v roce 2008 potvrzuje i následnou kooperaci Belgie a dalších členů ve dvou hlavních oblastech, a to pokračování ve spolupráci v rámci Beneluxu jako laboratoře Evropy a rozšíření přeshraniční spolupráce. Smlouvou jsou stanoveny také tři nové priority, konkrétně vnitřní trh a hospodářská unie, trvalost, justice a vnitřní záležitosti.⁵⁷

3.2.2 Belgie a vznik Evropských společenství

Počátky formování dnešní Evropské unie sahají až do padesátých let 20. století, kdy vzniklo několik společenství. Zrodu těchto integračních procesů se Belgie aktivně účastnila a představovala jeden ze zakládajících států integračních seskupení směřujících ke vzniku současné EU. Belgie se podílela na zrodu následujících společenství a unií:

- Evropské společenství uhlí a oceli;
- Evropské obranné společenství;
- Západní a Západoevropská unie;
- Evropské hospodářské společenství;
- Evropské společenství pro atomovou energii.

⁵⁵ JANSSEN, 2006

⁵⁶ JANSSEN, 2006

⁵⁷ http://www.benelux.be/en/act/act_nieuwVerdrag.asp , 2008

3.2.2.1 Evropské společenství uhlí a oceli

Pařížská smlouva o Evropském hospodářském společenství (ESUO) byla Belgií a ostatními evropskými zeměmi⁵⁸ podepsána 18. dubna 1951. Návrh na tuto zlomovou integraci vypracoval Jean Monet a přednesl Robert Schuman dne 9. května 1950. Dohoda byla zlomová zejména z důvodu prvotního pokusu o vytvoření společenství s nadstátním čili supranacionalistickým řízením a vstoupila v platnost 25. července 1952. Smlouva definovala účel organizace, její právní subjektivitu a mimo jiné také institucionální strukturu, příkladem může čl. 2 první kapitoly.

„Evropské společenství uhlí a oceli má za cíl přispívat k harmonii hospodářství členských států a skrze vytvoření společného trhu, jak je uvedeno v čl. 4, k hospodářské expanzi, růstu zaměstnanosti a zvýšení životní úrovně v členských státech. Společenství bude progresivně vytvářet podmínky, jež zajistí nejracionalnější distribuci produkce vyrobené při nejvyšší možné produktivitě, mezitím bude zajišťovat souvislou zaměstnanost a nevyvolávání základních a persistentních narušení ekonomik členských států.“⁵⁹

Velmi důležitou pohnutkou mimo výše uvedené, a která k podepsání smlouvy Belgií i ostatními státy vedla, byla obava z další případné militarizace Německa, která by ale na základě budoucí nadstátní regulace nebyla možná. Podepsáním smlouvy byl belgický uhelný a ocelářský trh integrován do společného trhu šesti zemí s nadstátní regulací. Tento krok znamenal zrušení veškerých bariér týkající se volného pohybu daného zboží, diskriminačních opatření mezi výrobci, aj. S nadstátním řízením bylo vytvořeno zároveň i právo Společenství respektované všemi členskými státy a institucionální struktura.⁶⁰ Ve smlouvě byl zakotven vznik Vysokého úřadu, Rady ministrů ESUO, Shromáždění, Soudního dvora a Poradního výboru.

Vysoký úřad

Vysoký úřad byl nadstátním orgánem a dle čl. 8 zodpovědný za plnění cílů stanovených ve smlouvě. Do oblasti kompetencí spadala i kontrola principu svobodné hospodářské soutěže či možnost ukládat daně a ovlivňování cenotvorné politiky, aj. Úřad byl tvořen devíti členy zvolenými vládami členských států, přičemž do vstoupení v platnost

⁵⁸ Smlouva o založení Evropského společenství uhlí a oceli byla podepsána šesti státy: Belgií, Nizozemím, Lucemburskem, Německem, Francií a Itálií.

⁵⁹ Treaty establishing the European Coal and Steel Community, 1951, str. 6

⁶⁰ ZLÝ, 2004

tzv. Slučovancí smlouvy byli prezidenty instituce jmenováni dva belgičtí reprezentanti, a to Paul Finet a Albert Coppé.

Poradní výbor

Výbor měl na základě čl. 19 smlouvy za úkol konzultace s Vysokým úřadem ve všech oblastech, jež shledává vhodnými. Orgán byl tvořen zástupci výrobců, zaměstnanců, spotřebitelů a obchodníků.

Shromáždění

Shromáždění bylo definováno v čl. 21 smlouvy a vymezilo složení delegátů zvolených národními parlamenty. Belgii zastupovalo 10 delegátů z celkového počtu 78 zástupců. Poslání Shromáždění představovalo komunikaci s Vysokým úřadem a diskuze o jednotlivých otázkách týkajících se seskupení.

Soudní dvůr

Soudní dvůr tradičně dle čl. 31 smlouvy zajišťoval výklad a aplikaci smlouvy. Dvůr se skládal ze sedmi soudů a dvou generálních advokátů, přičemž měl pravomoc zvýšit jejich počet v případě potřeby.

Integrační seskupení zaznamenalo úspěch již od počátku padesátých let, kdy se zvyšovala jak produkce oceli, tak i průmyslu. Tento vývoj se však stal v Belgickém království koncem 50. let značným problémem, jelikož došlo k převýšení potřebné produkce. Avšak Společenství dokázalo zareagovat na danou skutečnost pružně a poskytlo království finanční výpomoc, na základě které bylo možno rozvíjet ostatní průmyslové sektory i rekvalifikovat již nepotřebnou pracovní sílu.

Strategickým cílem při vytváření tohoto integračního seskupení podporovaného Belgií byla formace širšího společenství pomocí funkcionalistické integrace a tzv. politického spillover-u. Plán Jeana Moneta představoval tedy postupnou evropskou integraci – sektor po sektoru, jež by se rozvíjela na základě úspěchů integrace v předcházející oblasti. Následným záměrem integračních podpůrců bylo vytvoření Evropského obranného společenství.

3.2.2.2 Evropské obranné společenství

Základ společenství prošel vývojem od podepsání Dohody z Dunkirku z roku 1947 podepsanou Velkou Británií a Francií a Bruselskou smlouvou z roku 1948 zapojující do spolupráce i Belgii, Nizozemí a Lucembursko. Belgie se do společenství chtěla zapojit kvůli podpoře společné bezpečnostní politiky a obavě z možného opětovného napadení Německem. Výsledná smlouva o společenství zahrnovala jmenovaných šest států, také Itálii, a byla královstvím podepsána v roce 1952. Integrace vycházela z úspěchu Evropského společenství uhlí a oceli, vytvořila tedy podobnou strukturu institucí nadstátní organizace dle čl. 8 Smlouvy, a to Komisi společné obrany, Radu ministrů, Parlamentní shromáždění a Soudní dvůr.

Plán zrodu společenství vzešel z Plevenova plánu vytvoření evropské armády zahrnující i Německou spolkovou republiku. Smlouva avšak narazila v ratifikaci parlamentu země, kterou byla sama navržena. Francouzské Národní shromáždění smlouvu neratifikovalo z důvodu odmítnutí nadměrného přesunu pravomocí na nadstátní úroveň a dohoda tedy ztroskotala v roce 1954. Následkem tohoto odmítnutí nebyl realizován ani projekt Evropského politického společenství, na kterém se Belgie také podílela, a jež mělo vycházet z Evropského společenství uhlí a oceli a Evropského hospodářského společenství.

3.2.2.3 Západoevropská unie

Západoevropská unie představovala výsledek neúspěchu o předchozí integraci. Smlouva o unii byla Belgií a ostatními státy ratifikována v roce 1954 a vstoupila v platnost následující rok. Unie byla tedy důsledkem tzv. černého dne Evropy, vycházela z původní Západní unie vytvořené Bruselskou smlouvou začleňující Pařížským protokolem také Itálii a Německo.⁶¹ Organizace fungovala pouze na mezivládní úrovni a neumožnila tedy Belgii i ostatním státům žádnou kontrolu německé armády. Funkce Západoevropské unie byla z určité části integrována do kompetencí Evropské unie, ale úplného spojení ještě nebylo dosaženo.

3.2.2.4 Evropské hospodářské společenství

Belgie zastávala důležitou roli i při zrodu Evropského hospodářského společenství. Cesta k integraci hospodářské oblasti byla totiž podpořena Benelux memorandem

⁶¹ ZLÝ, 2006

vypracovaným belgickým ministrem zahraničí Paul Henri Spaakem a jeho dvěma kolegy, Johanem Beyen a Josephem Bechem. Memorandum mělo podpořit diskuzi a navrhovalo vytvoření dané integrace založené na společném trhu. Belgie se do Evropského hospodářského společenství začlenila na základě Římské dohody podepsané 25. března 1957 a vstupující v platnost následující rok. Smlouva definovala společenství v čl. 2 smlouvy.

„Úkolem společenství je vytvoření společného trhu a postupné sbližování hospodářských politik členských států za účelem podpory harmonického vývoje hospodářských aktivit, plynulého a vyrovnaného rozvoje, zvýšení stability, zrychlení růstu životní úrovně a bližších vztahů států patřících do společenství.“⁶²

Cíle byly podmíněny záměry vymezenými v čl. 3 Smlouvy, kupříkladu odstraněním cel a jiných omezení, zavedením společného celního sazebníku, odstraněním překážek svobod volného pohybu, vytvořením společné zemědělské, dopravní politiky, aj. Smlouvou byly vytvořeny čtyři orgány, a to Shromáždění, Rada, Komise a Soudní dvůr, přičemž Radě a Shromáždění by ve funkci měl napomáhat Hospodářský a sociální výbor.

Komise

Komise, tak jako i tvorba ostatních orgánů vycházela ze struktury Evropského společenství uhlí a oceli, a měla tedy devět členů, byla nadnárodním orgánem, jehož plnil iniciativní a také kontrolní roli. Předsedou první Komise byl Walter Hallstein, přičemž reprezentantem vyslaným Belgickou monarchií se stal Jean Ray mající na starost oblast zahraničních vztahů.⁶³

Rada ministrů

Rada se skládala z šesti ministrů reprezentujících zájmy jednotlivých států a nesla hlavní rozhodovací pravomoci. Složení Rady se měnilo dle probírající agendy jakožto i v současném systému Evropské unie. Orgán představoval tzv. protiváhu nadnárodní Komisi a jeho podíl hlasů byl stanoven na základě velikosti států.

Shromáždění a Soudní dvůr

Tyto dva orgány byly společné hned pro tři společenství, a to Evropské společenství uhlí a oceli, Evropské hospodářské společenství a Evropské společenství pro atomovou

⁶² Treaty establishing The European Economic Community, 1957, str. 15

⁶³ Více Příloha 4.

energii. Shromáždění s prozatím velmi omezenou pravomocí bylo tvořeno 142 členy, jenž byli jmenováni národními parlamenty. Shromáždění bylo v roce 1962 přejmenováno na Evropské parlamentní shromáždění. Soudnímu dvoru bylo umožněno řešení případů mezi členskými státy, mezi členskými státy a jednotlivci a mezi společenstvími a členskými státy či jednotlivci.

3.2.2.5 Evropské společenství pro atomovou energii

Společenství s neomezenou platností, jemuž se zkráceně říká Euratom, bylo založeno druhou Římskou smlouvou v roce 1958. U zrodu stály všechny členské země Evropského společenství uhlí a oceli, tedy i Belgie. Belgie se podílela na formaci společenství z důvodu vymezeného čl. 1 Smlouvy:

„Úkolem společenství je přispívání k zvýšení životní úrovně v členských státech a k rozvíjení vztahů s ostatními zeměmi pomocí tvorby podmínek nutných k bezodkladnému založení a růstu jaderného průmyslu.“⁶⁴

Ve Smlouvě byly definovány jednotlivé úkoly, kupříkladu podpora výzkumu a vývoje v odvětví, zajištění bezpečnostních standardů, podpory investic a především mírového využití nukleárních artiklů. Článek č. 3 definoval pravomoci orgánů společenství, jenž byly stejné jako v předchozím případě Evropského hospodářského společenství. Jednalo se o Shromáždění, Radu, Komisi, Soudní dvůr a Hospodářský a sociální výbor.

Jak již bylo výše zmíněno, dva orgány byly pro tři společenství stejné. Komise a Shromáždění byly na základě Smlouvy o ustavení jednotné Rady a jednotné Komise evropských společenství v roce 1965 sjednoceny také. Stalo se tomu kvůli požadavkům na efektivnější a méně nákladné řízení. Od vstupu tzv. Slučovací smlouvy v platnost začala být jednotlivá společenství označována uceleným názvem Evropská společenství.

Pozitivní postoj Belgie k vůči evropskému integračnímu procesu lze vyzorovat i při budování celní unie, vnitřního trhu zakotveného v Jednotném evropském aktu, hospodářské a měnové unie či rozšiřování Společenství. Při formování Evropské unie nelze nezmínit přínos belgických státníků jako již jmenovaného předsedy Společného shromáždění Paul Henri Spaaka podporujícího horizontální integraci a vytvoření celní unie, a jenž patří

⁶⁴ Treaty establishing The European Atomic Energy Community, 1957, str. 13

mezi otce evropské integrace, místopředsedy Evropské komise Étienne Davignona či Jean Luc Dehaena. Právě Davignon byl autorem zprávy z roku 1970, která se týkala budoucnosti zahraniční politiky Evropského hospodářského společenství. Zpráva vyzývala k utvoření společné politiky a měla být důkazem toho, že Evropa dokáže mluvit jedním hlasem. Zpráva vyústila ve formaci Evropské politické spolupráce, mezivládní organizace, k jejímuž vzniku se přičinila zejména de Gaulleova Francie, a následně ve Společnou zahraniční a bezpečnostní politiku EU. V této snaze vytvoření společné zahraniční a bezpečnostní politiky, a tím pádem dosažení většího sjednocení Evropy pokračoval i Leo Tindemans.⁶⁵

Jean Luc Dehaene, bývalý ministerský předseda Belgie, byl členem Konventu připravujícího v průběhu pozdějšího integračního procesu Smlouvu o ústavě pro Evropu a kandidátem na předsedu Evropské komise. Tento post mu však nebyl udělen především kvůli nelibosti Spojeného království k faktu, že by funkci předsedy Evropské komise zastával reprezentant z federálního státu.

3.2.3 Belgie a pozdější integrační proces

Je všeobecně známo, že Belgické království od počátku zastávalo roli tvrdého evropského integračního jádra. V pozdějším období integrace, při formování Evropské unie, se však pohled na tento evropský proces poněkud rozštěpil na základě politického smýšlení. Postavení Belgie k pozdějšímu integračnímu procesu vytyčenému jednotlivými smlouvami lze charakterizovat postojem, který jednotlivé politické strany volené lidem zaujaly v rámci těchto smluv stanovujících směr integrace.

Belgické království je zemí, v níž není ustálená tradice referenda. O referendu není zmínka ani v Ústavě království a konalo se pouze jednou v roce 1950.⁶⁶ Jednotlivé smlouvy týkající se evropského integračního procesu jsou tedy přímo schvalovány belgickým dvoukomorovým parlamentem skládajícím se z Poslanecké sněmovny a Senátu.

Maastrichtská smlouva

Smlouva, jež položila základ pro vznik Evropské unie, byla Belgií podepsána 7. února 1992 a vstoupila v platnost v následujícím roce 1993. Dohoda vymezila mimo jiné tři hlavní pilíře, a to Evropské společenství, Společnou zahraniční a bezpečnostní politiku a Spolupráci v oblasti vnitra a justice, zavedla princip evropského občanství, posílila roli Evropského

⁶⁵ http://www.europeum.org/disp_kalend_entry.php?page=3&from=2002-01-01%2000:00:00&to=2002-06-30%2000:00:00&kalid=679, 2009

⁶⁶ V referendu se rozhodovalo o návratu krále Leopolda III. z exilu.

parlamentu díky proceduře spolurozhodování a rozšířila oblasti, ve kterých je možno rozhodovat kvalifikovanou většinou.

I když se při schvalování dohody Senátem a Poslaneckou sněmovnou Belgie vyskytly rozdílné pohledy politických stran, do té doby jednotně pohlížející na integrační proces, byla ratifikována poměrně rychle, a to již počátkem června 1992. Belgie smlouvu obecně podporovala a především již dlouhodobě vyžadovala vytvoření měnové unie, spadající do prvního pilíře, větší koordinaci zahraniční a bezpečnostní politiky tvořící druhý pilíř a snížení demokratického deficitu.⁶⁷

Tradičními politickými formacemi, a to křesťansko-demokratickými, socialistickými a liberálními stranami zastupujícími největší část obyvatelstva byla smlouva jednoznačně přijata. Proti smlouvě se naopak postavili Zelení a především Vlámský blok. Důvod tzv. zelených stran Agalevu a Ecola představovalo malé zapojení Výboru regionů a zejména kritika pomalého procesu integrace.⁶⁸ Vlámský blok, krajně pravicová strana, se projevila jako měkký euroskeptik a požadovala celkové přepracování smlouvy, zvláště uzavření hranic států. Její frankofonní protějšek, Národní fronta, se zdržela hlasování, tím chtěla naznačit, že podporuje hlubší integraci, ale neztotožňuje se se smlouvou.

Smlouva zaručovala Belgii 5 z celkového počtu 87 hlasů v Radě Evropské unie při rozhodování kvalifikovanou většinou. Do Evropského parlamentu mohlo být začleněno 25 členů a v rámci Evropského hospodářského a sociálního výboru zastupovalo Belgii 12 z 222 členů. Stejný počet reprezentantů ji zastupoval i v nově vzniklém orgánu, Výboru regionů.

Amsterdamská smlouva

Amsterdamská smlouva byla podepsána 2. října 1997 a vstoupila v platnost o dva roky později. Smlouva pozměnila Smlouvu o EU a zakládající Římské smlouvy. Dohoda sice nesplnila původní ambice, ale stanovila oblasti, ve kterých by měla být provedena reforma.⁶⁹ Do těchto oblastí spadala speciálně institucionální reforma a sociální politika, o které se původní Smlouva o EU nezmiňovala. Dohoda také posílila roli Evropského parlamentu a přesunula některé politiky z třetího do prvního pilíře Unie, dále do něj připojila politiky anti-diskriminace, podpory zaměstnanosti a spotřebitelské ochrany.

⁶⁷ <http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=243>, 2009

⁶⁸ <http://bostonreview.net/BR29.1/standaert.html>, 2009

⁶⁹ BALDWIN; WYPLOSZ, 2008

Belgický senát a poslanecká sněmovna sice smlouvu schválily, ale na jejím základě se opět rozpoutala diskuze týkající se integračního procesu. Belgie společně s Francií a Itálií vyjádřila názor, že smlouva nepředstavuje požadovaný pokrok v reformě institucí, která by zabezpečila hladký vstup kandidátských zemí.⁷⁰ Dalšími problémy, které Belgie v aktu spatřovala byla nedostatečná a pomalá integrace. Diskuze vyústila v iniciativu belgické vlády požadující spíše prohlubování integrace než rozšiřování, a která byla připojena ke smlouvě. Smlouva byla opět tradičně podpořena křesťanskými demokraty, socialisty a liberály. Proti smlouvě se postavil Vlámský blok, Zelení a Lidový svaz. Tyto tři formace navrhly nový směr rozhodování, a to referendum o smlouvě. Strany mimo pomalé integrace vytýkaly malé zapojení regionů a posílení pozice Výboru regionů, jehož funkci si zastupitelé občanů Belgie představovali spíše jako druhou komoru Evropského parlamentu. Vlámský blok proti smlouvě postupoval o něco tvrději a speciálně odmítal posílení role Evropského parlamentu, jelikož národní zájmy dokáže lépe prosazovat Rada a opět upozorňoval na nebezpečí plynoucí z otevření hranic.⁷¹

Schválením smlouvy byly přeskupeny jednotlivé články týkající se institucionálního uspořádání, ale početní zastoupení zemí se od předcházející smlouvy nelišilo. Belgii tedy v Evropském parlamentu reprezentovalo pořád 25 členů. V rámci rozhodování kvalifikovanou většinou v Radě Evropské unie zůstalo Belgii uděleno 5 hlasů z celkového počtu 87 hlasů. Z celkového počtu 222 reprezentantů v poradních orgánech, Evropském hospodářském a sociálním výboru a Výboru regionů, bylo království zastoupeno 12 členy.

Smlouva z Nice

Niceská smlouva revidovala Smlouvu o Evropské unii a Římské smlouvy, byla podepsána 26. února 2001 a vstoupila v platnost v roce 2003. Smlouva měla za úkol především připravit Unii na následné rozšíření z institucionálního hlediska a zahrnovala zvýšení oblastí, v nichž je možno hlasovat kvalifikovanou většinou.

Co se týče Smlouvy z Nice, situace na belgické politické scéně se opakovala. Na evropský integrační proces byl dle belgických zástupců kladen malý důraz a již na základě diskuzí o předchozích smlouvách se více protlačovala myšlenka federalizace Evropy. Kritizována byla i nepřipravenost na pojmutí nových členských států, i když je celkově Belgie podpůrcem růstu a rozšiřování integrace. Z tradičních politických formací jako křesťansko-demokratických stran odmítla smlouvu valonská Křesťansko sociální strana, čímž chtěla

⁷⁰ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:11997D/AFI/DCL/57:EN:HTML>, 2009

⁷¹ <http://bostonreview.net/BR29.1/standaert.html>, 2009

upozornit na již zmíněnou slabou integraci. Strana tímto krokem chtěla naznačit, že podporuje spíše širší reformu připravovanou Konventem. Překvapivě pozitivně se ke smlouvě postavili zastupitelé tzv. zeleně smýšlejících občanů, zastupitelé totiž věřili, že budoucí smlouva zakrátko přinese lepší reformy. Národní fronta se opět jako u předešlé Amsterdamské smlouvy zdržela diskuzí a později hlasovala negativně.⁷² Vlamský blok zaujal obvyklý postoj a hlasoval také proti smlouvě z důvodu nelibosti k slabějším ekonomikám nově přistupujících států a inklinování spíše k ideji evropského konfederálního mezivládního uspořádání.⁷³

Smlouva vymezila zastoupení Belgie v jednotlivých orgánech EU, jmenovitě Evropského hospodářského a sociálního výboru a Výboru regionů v počtu 12 reprezentantů, přičemž celkový počet členů v budoucnu nemůže překročit 350 členů. Ze smlouvy vychází, že počet belgických poslanců Evropského parlamentu klesl z 25 na 22 členů, tento stav byl však následně rozšířením Evropské unie zvýšen na počet 24 poslanců. Co se týče rozhodování kvalifikovanou většinou v Radě ministrů, náleží Belgii 12 z celkových 345 hlasů po posledním rozšíření v roce 2007.

Smlouva o ústavě pro Evropu

Smlouva podepsaná v Římě 29. října 2004 představovala nový základní akt Evropské unie poskytující jí právní subjektivitu, a jenž byl vytvořen za účelem zjednodušení fungování celého systému. Návrh smlouvy byl připravován Konventem, jehož místopředsedou byl sám Belgičan Jean Luc Dehaene. Akt byl však spíše terčem kritik kvůli nesrozumitelnosti, složitosti, demokratickému deficitu a především kvůli své ústavní povaze naznačující Evropský superstát a nadřazenosti omezující suverenitu jednotlivých členských států, čehož se některé státy zalekly, i když princip nadřazenosti sprovází evropskou integraci již od vytvoření Evropského společenství uhlí a oceli. Smlouvě, jejíž částí byla i Listina základních práv a svobod, nebylo umožněno vstoupit v platnost na základě referend konajících se ve Francii a Nizozemí.

Při projednávání Evropské ústavní smlouvy zazněly v Belgii opět hlasy, že by ratifikace tzv. Evropské ústavy měla být podrobena referendu. Tento návrh však nebyl ostatními stranami přijat a o Smlouvě, jako i o předchozích, rozhodoval parlament. I když referenda ve dvou sousedních zemích smlouvu odsoudila, Belgie pokračovala v ratifikaci, úspěšně ji dokončila 8. února 2006 a dala tím najevo, že z pohledu jedné ze zakladatelských

⁷² http://aei.pitt.edu/3297/01/Europe_in_the_Belgian_parties.txt, 2009

⁷³ <http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=243>, březen 2009

zemí v prohloubení integrace zamýšlí pokračovat. Postoje politických formací ke smlouvě byly spíše kladné, zejména z důvodu podpory federalizace Evropy.⁷⁴

Lisabonská smlouva

Reformní smlouva byla podepsána 13. prosince 2007 a měla by po neúspěchu předchozího aktu nastolit nový efektivnější, demokratičtější a transparentnější systém řízení. Smlouva v mnohém vychází ze Smlouvy o ústavě pro Evropu, nezahrnuje však několik kontroverzních témat, kupříkladu symboly společné pro Evropskou unii. Naplánované reformy, jež jsou ve Smlouvě zakotveny, zůstaly zabrzděny irským referendem, ve kterém se Irové vyjádřili 12. června 2008 vůči Smlouvě negativně. Smlouva byla schválena ve všech zemích, prozatím kromě již zmíněného Irska, Německa, České republiky a Polska, kde Smlouvu dosud nepodepsal prezident.

Belgií byla Smlouva schválena 15. října 2008 a podporována zejména z důvodu, že měla základy položené v tzv. Ústavní smlouvě. Jednotlivé politické formace se opět projeví ve své obvyklé roli, všechny, až na dvě tradiční výjimky, i přes malé výhrady k nedostatkům Smlouvu podpořily. Strany, které tvořily již zmíněnou výjimku, představovaly opět již nově přejmenovaný Vlámský zájem a jeho frankofonní protějšek Národní fronta.⁷⁵ Strany oponovaly přílišnému sbližování, zatímco tradiční formace opět prokázaly pozitivní postoj k určenému vývoji integrace.

Pro Belgii, tj. státem, na jehož území se rozkládá tzv. hlavní město Evropy, a dále celou Evropskou unii byl postoj k této Smlouvě i předešlým velmi důležitý, ukázal totiž, že se Belgie jako jeden ze zakládajících států Unie od tohoto evropského projektu neodvrací, ale naopak, že ho podporuje.

Z výše popsaného postoje belgické politické scény zastupující občany k pozdějšími integračnímu procesu, konkrétně ke smlouvám formující evropský integrační proces lze vyvodit, že i když se pohledy na daný proces poněkud rozštěpily, nelze usuzovat, že by se z pohledu politického spektra změnila pozice Belgie jako jádra evropské integrace. Dalo by se říci, že jedinou stranou mající trvalé výhrady k postupu evropské integrace je krajně pravicová strana Vlámský blok mající baštu v okolí Antverp. Tato strana prosazující vytvoření samostatné Vlámské republiky i přes výhrady ke smlouvám nikdy nevystoupila

⁷⁴ <http://www.cosac.eu/en/info/ratification/ratification/>, 2009

⁷⁵ <http://www.knack.be/nieuws/belgie/senaat-keurt-verdrag-van-lissabon-goed/site72-section24-article13974.html>, březen 2009

proti samotnému projektu evropské integrace, a proto nelze vyvozovat, že by byla proti-integrační. Důvody vedoucí ke kritice postupu evropské integrace tedy plynou spíše z hodnocení tohoto procesu, který si politické jádro představuje hlubší, vedoucí popřípadě až k federalizaci.

3.2.4 Členství v ostatních mezinárodních organizacích

Belgické království se mimo zapojování do integračních seskupení zapojilo i do dalších mezinárodních organizací. Monarchie je členem a zastává roli pozorovatele ve více než šedesáti mezinárodních organizacích. Za zmínění stojí přinejmenším čtyři, a to Organizace spojených národů, Severoatlantická aliance, Rada Evropy či Světová obchodní organizace.

Organizace spojených národů

Základy vzniku organizace položila Charta Organizace spojených národů (OSN) z 26. června 1945. Předchůdcem této organizace byla Liga národů, kterou k zániku odsoudilo zejména vypuknutí druhé světové války. Jako hlavní cíle OSN jsou stanoveny zabezpečování mezinárodního míru a bezpečnosti a podpora mezinárodní spolupráce. Členy organizace tvoří takřka všechny státy světa. Belgie patří mezi zakladatelské státy a členství jí bylo oficiálně přisouzeno 27. října 1945. Království aktivně podporuje činnosti organizace. Za vyzdvížení rozhodně stojí skutečnost, že Belgie každoročně přispívá okolo 85 milionů EUR, čímž se tak malá země zařazuje mezi deset největších přispěvovatelů organizace.⁷⁶

Severoatlantická aliance

Založení organizace se datuje k 4. dubnu 1949, kdy byla podepsána Severoatlantická smlouva. Tato smlouva vycházela z Charty Organizace spojených národů a představovala euro-atlantickou spolupráci na vojensko-bezpečnostním poli. Formace aliance vyplynula z obavy napadení západního světa Svazem sovětských socialistických republik či jeho příznivci. Cíl aliance je postaven na čl. 5 smlouvy, který mimo jiné vypovídá o možnosti protiútoků všech členů vůči třetí napadající straně.⁷⁷ Po pominutí obav z východního napadení byl cíl přeorientován na zachování bezpečnosti v celé Evropě. Mezi členy aliance,

⁷⁶<http://www.diplomatie.be/nl/policy/policynotedetail.asp?TEXTID=973>, březen 2009

⁷⁷ NUGENT, 2006

jejíž vedoucí orgány sídlí v belgickém Bruselu, patří 26 států. Samotná Belgie náleží mezi státy, jenž podepsaly zakladatelskou Washingtonskou smlouvu a stala se členem v roce 1949.

Rada Evropy

Rada představuje mezivládní politickou organizaci založenou 5. května 1949. Mezi cíle organizace patří jmenovitě ochrana lidských práv, demokracie, respektování práva a zajišťování standardů v sociální oblasti, aj. Belgie stála mezi dalšími devíti zakladatelskými státy a svým členstvím se zavázala k respektování těchto vytyčených cílů. Rada také napomáhá k řešení sporů uvnitř členských států, speciálně Belgii Kongres Rady umožnil připravit misi týkající se řešení rozporů mezi lingvistickými skupinami.

Světová obchodní organizace

Světová obchodní organizace (WTO) je založena na mezivládním principu. Organizace byla založena v roce 1995 a nahradila předcházející Všeobecnou dohodu o clech a obchodu. Hlavní účel WTO tvoří podpora mezinárodního obchodu na základě smluv vyjednaných státy v Uruguayském kole, přičemž organizace funguje jako jejich dozorce. Belgie se stala členem formace 1. ledna 1995 a představuje jeden ze 153 členů (2008). Toto členství království je navíc posíleno i členstvím samotné Evropské unie.

4 Současné postavení Belgie v Evropské unii

Tato kapitola se zabývá současným postavením Belgického království v Evropské unii a problémům, se kterými se potýká. První část tvoří zastoupení království v jednotlivých orgánech Evropské unie, přičemž pozornost je věnována také předsednictví a moci Belgie při hlasování kvalifikovanou většinou a možnému vlivu Lisabonské smlouvy na moc a zastoupení země v Unii. Druhá část je věnována pozici Belgie jako plátce do rozpočtu Evropské unie, přesněji do současné finanční perspektivy a jejího statusu čistého příjemce. Do kapitoly spadá taktéž rozbor etnického problému v zemi a zejména vyhodnocení dotazníku, jenž přibližuje skutečný názor občanů na evropskou integraci a roli Belgie v ní a může tedy poskytnout důkaz, zda-li jsou obyvatelé skutečnými zastánci evropské integrace, jak je o nich všeobecně tvrzeno, nebo zda-li vyhodnocení poskytne tzv. protiobraz toho, co je všeobecně považováno za pravdu.

4.1 Zastoupení Belgie v orgánech Evropské unie

Původ orgánů Evropské unie vychází z institucionálního systému Evropských společenství, tj. Evropského hospodářského společenství, Evropského společenství uhlí a oceli a Evropského společenství pro atomovou energii. Velmi důležitou smlouvou týkající se této oblasti představovala Smlouva o založení Evropské unie, jež unii poprvé definovala a ustanovila orgány zodpovědné za její fungování. Tato smlouva však byla následně konsolidována, přičemž poslední smlouva upravující tzv. Maastrichtskou smlouvu, a jež je současně v platnosti, je Niceská smlouva z roku 2001. V následujícím textu bude popisováno zastoupení království ve třech velmi důležitých orgánech podílejících se na řízení Unie, tzv. institucionálním trojúhelníku, a to v:

- Evropské komisi,
- Radě Evropské unie;
- Evropském parlamentu.

Dále také ve dvou poradních orgánech, Evropském hospodářském a sociálním výboru a Výboru regionů.

4.1.1 Evropská komise

Evropská komise bývá často označována za motor evropské integrace. Orgán má exekutivní pravomoc, exkluzivní pravomoc iniciace politik a legislativy. Dále zastává roli strážce smluv a zastánce či podpůrce všeobecného zájmu. Z posledního úkolu vyplývá, že Komise nemůže stranit ani jednomu státu, a že jednotliví komisaři nemohou prosazovat zájem jen jednoho či několika států. Orgán se skládá z 27 komisařů, včetně předsedy, a 27 Generálních direktorátů zabývajících se specifickými oblastmi. Přelomovým rokem ve fungování Komise se stal rok 2005, odkdy velké státy přestaly vysílat dva komisaře z důvodu rozšíření Unie. Tento fakt však na Belgii neměl vliv, jelikož do skupiny velkých států nespadá.

Současným komisařem vyslaný královstvím je od roku 2004 Louis Michel zastupující oblast Rozvoje a humanitární pomoci. V předchozím pětiletém období Louis Michel zastával také post komisaře, avšak pro oblast Vědy a výzkumu.⁷⁸ Politik aktivně podporuje mírový stav ve světě a boj proti chudobě. Jeho snaha o poskytování více a kvalitnější pomoci se projevila ve výsledku míry pomoci EU na celkové světové veřejné rozvojové pomoci. Tento podíl Evropské unie se aktuálně dle společných finančních závazků EU pohybuje až na úrovni 55 % světové veřejné pomoci. Od roku se přísun financí do dané oblasti v rámci rozpočtu zvýšil téměř o 1/3 a v následujícím roce 2010 má tvořit až 66 mld. EUR.⁷⁹

4.1.2 Rada Evropské unie

Orgán, častokrát označován jako Rada ministrů, představuje setkání jednotlivých ministrů národních vlád. Rada, nejvyšší rozhodovací orgán, plní funkci tvořitele politik a právních aktů. Tato instituce může mít až devět formací, přičemž nejznámějšími jsou Rada pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy či Rada pro hospodářské a finanční záležitosti. Za účelem organizování setkání ministrů vlád byl vytvořen systém šestiměsíčního prezidentství seskupeného do tzv. tria.

⁷⁸ Chronologický seznam belgických komisařů se nachází v Příloze 4.

⁷⁹ <http://www.euroskop.cz/38/3322/clanek/louis-michel-my-evropane-jsme-nejvetsi-darci-rozvojoveho-sveta/>, 2005

Belgická předsednictví v Radě Evropské unie

Belgie představovala první zemi, jež předsedala Evropskému hospodářskému společenství v čele s ministerským předsedou Victorem Larockem. Poslední období, kdy Belgie zastávala roli předsednické země, byla druhá polovina roku 2001. Zemi navenek zastupoval premiér a současný evropský komisař Louis Michel. Cíle tehdejšího prezidentství seskupené do trojky se Švédskem a Španělskem byly seřazeny do 16 priorit.⁸⁰ Předsednictví Belgie se konalo v klíčovém období, kdy se jednalo o rozšíření a budoucnosti Unie, a kdy byla přijata Deklarace z Laekenu. Tato deklarace se stala východiskem pro diskuzi o již zmíněné budoucnosti integrace a vedla ke zrodu Smlouvy o ústavě pro Evropu.

Budoucí předsednictví, které je nyní královstvím intenzivně připravováno, se koná v druhé polovině roku 2010 a je zahrnuto do tria Španělsko – Belgie – Maďarsko.⁸¹ Belgie si v rámci svého nadcházející předsednictví naplánovala odvážný cíl, a to opětovného získání podpory obyvatel Evropské unie pomocí jejich většího informování a naslouchání. Své záměry prozatím strukturovala do sedmi priorit, zahrnujících Lisabonskou smlouvu, Sociální agendu 2010, Finanční krizi, Program „Spravedlnost“ v Haagu, Po-Kyotské perspektivy na konci roku 2009, Finanční vyhlídky a Evropská politika sousedství.⁸²

Belgie a hlasování kvalifikovanou většinou

Kromě jednomyslného hlasování, používaného při vytváření nových či modifikování stávajících politik, existují v rámci rozhodování Radou další dvě metody. První z nich je hlasování prostou většinou, při které jsou všechny státy zastoupeny jedním hlasem a pro schválení stačí pozitivní postoj 50 % a jednoho hlasu ze všech, což v současnosti činí 14 států. Třetí a právě nejpoužívanější cestou rozhodování je již zmíněný způsob hlasování kvalifikovanou většinou. Tento způsob si prošel značným vývojem a nyní představuje nejpoužívanější metodu zejména v rámci pilíře Evropská společenství, přičemž po vstupu Bulharska a Rumunska byla metoda Niceskou smlouvou upravena. Pro schválení v rozhodování kvalifikovanou většinou je nyní potřeba 255 z 345 celkových hlasů. Další dvě kritéria představují souhlas většiny států při návrzích Komise a 2/3 všech států při návrzích

⁸⁰ Daných 16 priorit se týkalo oblastí nového sociálního modelu Evropské unie, fungování měnové unie a Lisabonské strategie, jež by měla učinit Unii nejdynamičtější znalostní ekonomikou na světě.

⁸¹ O chronologii Belgie jako předsedající země vypovídá Příloha 5.

⁸² <http://www.mede.be/index.html?page=0&lang=en&idx=0&doc=1863>, 2008

samotné Rady. Třetím přídavným kritériem je zastoupení alespoň 62 % celé populace Unie, je-li tak vyžádáno členským státem.⁸³

V aplikaci na Belgii to znamená, jak je již popsáno v předchozí kapitole, že království je zastoupeno 12 hlasy. Způsob rozčlenění hlasů představuje zvýhodnění pro malé státy, tedy i pro Belgii. Systém zvýhodnění fungoval i před vstoupením v platnost Smlouvy z Nice, přesněji 5 tehdejších hlasů mělo váhu 5,7 % z celkového počtu, naproti tomu např. Německo s více než 80 miliony obyvateli mělo 11,5% zastoupení. Smlouva z Nice reformující instituce EU zvýšila počty hlasů jednotlivých států, Belgie tedy od té doby disponuje oněmi 12 hlasy. Tyto hlasy ještě v rámci EU 15 představovaly 5,1% zastoupení, ale po posledním rozšíření v roce 2007 poklesla míra hlasů Belgie na 3,48 % z celkového populačního souhrnu a 3,41 % z celkového počtu hlasů členských států. Pokud se tedy jedná o prosazení zájmu Belgie nezbyvá zemi, tak jako jiným, druhá možnost než spojení s mnoha dalšími členskými státy. Totéž platí v případě použití blokující menšiny představovanou v dnešní době 91 hlasy.

4.1.3 Evropský parlament

Evropský parlament lze označovat za instituci, jež prošla největšími změnami ve vývoji evropské integrace. Jeho pozice se v průběhu času stávala silnější a oslabila tak pojem tzv. demokratického deficitu. Parlament je totiž jedinou možnou institucí Evropské unie, do které lze členy volit přímo. Pravomoci této instituce se týkají tří hlavních oblastí, a to legislativních procesů, rozpočtových procesů, kontroly a supervize ostatních orgánů, jmenovitě Evropské komise, Rady a Evropské rady, aj. 785-člennému Parlamentu předsedá zvolený předseda a jeho členové jsou rozděleni do sedmi politických skupin a nezařazených.

Belgie je z celkového počtu 785 zastoupena 24 členy. Volební účast v Belgii je v porovnání s průměrnou účastí u voleb ve všech zemích ohromně vysoká, průměrná celková účast u minulých voleb v roce 2004 tvořila 45,47 %⁸⁴ a byla tažena zejména účastí ve starých členských státech. Volební účast při posledních volbách do Evropského parlamentu v Belgii dosáhla až 90,8 %. Za tímto faktem ale nelze hledat důvod většího zájmu o volby do Evropského parlamentu, jimž lidé většinou nevěnují přílišnou pozornost a považují je za druhotné. Skutečným důvodem vysoké volební účasti v Belgii je jejich povinná účast

⁸³ <http://www.consilium.europa.eu/showPage.aspx?id=242&lang=CS>, 2009

⁸⁴ NUGENT, 2006

vycházející ze zákona.⁸⁵ Evropští poslanci z Belgie jsou zastoupeni v politických skupinách v následujícím počtu:

- Evropská lidová strana (Křesťanští demokraté) a Evropští demokraté – 6;
- Sociální demokraté v Evropském parlamentu – 7;
- Aliance liberálů a demokratů pro Evropu – 6;
- Zelení/Evropská svobodná aliance – 2;
- nezařazení – 3.⁸⁶

Na všeobecně pozitivní pohled Belgie na integrační proces poukazuje i skutečnost, že země není ani jedním členem zastoupena v politické skupině Nezávislost/Demokracie, která tradičně vystupuje proti projektu evropské integrace.

4.1.4 Evropský hospodářský a sociální výbor a Výbor regionů

Evropský hospodářský a sociální výbor představuje poradní orgán vytvořen již Římskými smlouvami pro zastupování socio-ekonomických zájmů. Výbor má pravomoci vydávat stanoviska z vlastní iniciativy či podávat povinné a nepovinné konzultace. V současnosti žádné významné rozhodnutí není vydáno bez předešlého vyjádření Výboru, to však ale neznamena, že má Výbor až velmi významné pravomoci, jelikož ostatní orgány nejsou zavázány řídit se vydanými stanovisky a je k nim pouze přihlíženo.

Výbor regionů je politickým a nejmladším orgánem, jehož funkce je taktéž poradní. Členové jsou voleni jako u předešlého orgánu na čtyři roky a pocházejí z místních či lokálních samospráv. Výbor je správcem principu subsidiarity a jeho role je Belgií velmi podporována a protlačována již z důvodu regionálního řízení a posilování role federálních regionálních jednotek v zemi. V roli prezidenta Výboru v současnosti stojí sám Belgičan Luc Van den Brande. Belgie taktéž podporuje dialog s organizovanou občanskou společností zastoupenou v již zmíněném Evropském hospodářském a sociálním výboru, a se kterou nyní intenzivně

⁸⁵ Postihy závisí na počtu obdobných prohřešků občanů. Neúčastní-li se občan voleb (regionálních, federálních či evropských) poprvé, smí na základě kontroly účasti na volbách očekávat buď pouhé písemné oznámení, že se na jeho neúčast přišlo anebo pokutu v rozmezí 5 – 10 EUR. Pokud občan však svoji neúčast opakuje, hranice pokuty se zvyšuje na 10 – 25 EUR. Důležitým faktorem je i to, zda-li občan pracuje či zamýšlí pracovat ve veřejné správě. Jestliže se občan neúčastní voleb 4-krát v průběhu 15 let, je automaticky po dobu 10 let vymazán z databáze zájemců o pracovní místo v tomto sektoru a v případě, že je v sektoru již zaměstnán, dochází k blokaci možnosti povýšení.

⁸⁶ O konkrétním zastoupení země v Evropském parlamentu vypovídá Příloha 6.

spolupracuje na přípravě budoucího předsednictví. Království je v obou orgánech zastoupeno v počtu 12 reprezentantů z celkových 344 členů.⁸⁷

Vliv Lisabonské smlouvy na moc a zastoupení Belgie v orgánech EU

Reformní smlouva, jež by s největší pravděpodobností měla brzy vstoupit v platnost, mění institucionální fungování Evropské unie. Originální Lisabonská smlouva nově definovala Evropskou komisi, jež měla mít 2/3 zastoupení proti početnímu zastoupení členských států. V aplikaci na Belgii to znamená, že země mohla přijít na určitou dobu o „svého“ komisaře. Tento způsob je však po irském referendu neaplikovatelný a v platnosti zůstává předchozí systém zastoupení členské země jedním komisařem, čímž se pozice království v daném orgánu v podstatě nezměnila.

V oblasti zastoupení země v Evropském parlamentu se situace naopak upraví, jelikož Smlouva zavádí snížení počtu poslanců při maximálním míře 751 poslanců, přičemž nejvyšší možné zastoupení tvoří 96 a minimální 6 poslanců. V případě Belgie by se tedy jednalo o snížení počtu poslanců o 2 členy a skupina by tvořila téměř 3% zastoupení všech členů Parlamentu, v průběhu následujících voleb však systém ještě nemůže být použit a bude se vycházet ze zásad stanovených Smlouvou z Nice.⁸⁸

Po případném vstoupení Lisabonské smlouvy v platnost se změní i systém rozhodování kvalifikovanou většinou v Radě a tedy i pozice Belgie. Smlouva zavádí nový systém platný od 1. listopadu 2014, i když povoluje přechodné období do roku 2017. Nová kvalifikovaná většina ruší dosavadní princip vážení hlasů a definuje se jako souhrn následujících zásad:

1. nejméně 55 % členů Rady představujících nejméně 15 států;
2. nejméně 65 % zastoupení obyvatelstva celé Unie.

V případě, že nerozhodne Rada na návrh ostatních orgánů, Komise či Vysokého představitele Unie pro zahraniční a bezpečnostní politiku, tvoří kvalifikovanou většinu:

1. nejméně 72 % členů Rady;
2. minimálně 65 % obyvatelstva.

⁸⁷ Co se týče ostatních orgánů EU, kupříkladu Evropské rady, zastupuje v současnosti Belgii ministerský předseda Herman Van Rumpoy. Roli soudce Soudního dvora EU zastává Koen Lenearts a soudce Soudu první instance Franklin Dehousse. Na Evropském účetním dvoře působí naopak Karel Pinxten.

⁸⁸ Smlouva reformuje i další orgány, kupříkladu Evropská rada bude disponovat předsedou, tzv. Prezidentem EU, voleným na dlouhodobější období a měnící systém předsednictví, aj.

Systém blokační menšiny je také rozdělen na základě skutečnosti, zda-li byly danými orgány předloženy Radě návrhy.

Belgičtí odpůrci této smlouvy argumentují tím, že Smlouva v rámci hlasování kvalifikovanou většinou snižuje moc království, stejně tak České republiky a dalších, tato skutečnost je ale přirozeně dána procesem rozšiřování. Při vytváření blokační menšiny dle principu počtu států se totiž podíl belgického hlasu sníží na 7,69 z předchozích 13,19 % hlasů.⁸⁹ Stejná situace nastává při vytváření potřebné kvalifikované většiny, jelikož předchozí systém vážení hlasů, při kterém Belgii náleželo až 12 hlasů, velmi zvýhodňoval malé a méně lidnaté státy vzhledem k velkým

Na druhou stranu nesmí být opomenuto, že Smlouva poskytuje Belgii, tak jako všem malým státům, značnou ochranu. Nové kritérium souhlasu nejméně 15 států totiž dává stejně vlivný hlas všem členským zemím a nezohledňuje tedy, zda-li je země méně či více lidnatá.

4.2 Belgie a rozpočet EU

Rozpočet Evropské unie představuje nástroj, díky kterému mohou být vykonávány jednotlivé vytyčené politiky. Sestavuje se každoročně, je postaven na několika zásadách a spadá do víceletých finančních perspektiv, nyní 2007 - 2013. Příjmy rozpočtu tvoří dvě hlavní složky, konkrétně vlastní zdroje a další zdroje. Největší položku vlastních zdrojů tvoří příspěvky založené na hrubém národním důchodu členských států, představující zhruba 70 % veškerých zdrojů, zdroje z daně z přidané hodnoty, přibližně 16 %. Cla a dávky představují zhruba stejný příspěvek do rozpočtu. Výdaje jsou naopak rozčleněny v současnosti dle prováděných politik a seskupeny dle jejich finanční náročnosti na následující: Udržitelný růst, Přírodní zdroje, Občanství, svoboda, bezpečnost a justice, EU jako globální hráč, Administrativa a konečně Kompenzace novým zemím EU.

Rozpočet na rok 2009 tvoří 133,8 miliard EUR a vykázal nárůst o 2,5 % oproti minulému roku. Finanční perspektiva 2007 – 2013 ukládá, že Unie bude hospodařit s přibližně 862,4 miliardami EUR. Při vytváření perspektivy byly vytvořeny i odhady výdajů a příjmů plynoucích z členských států, ze kterého vyplývá, že belgické příjmy budou tvořit v rámci sedmileté perspektivy zhruba 39 mld. € a výdaje 33 mld. €.⁹⁰

Z perspektivy lze tedy vyvodit, že Belgie se zařazuje mezi tzv. čisté příjemce, tj. státy, jejichž příjem z rozpočtu převyšuje výdej. Příjmy Belgie v průběhu tohoto finančního rámce

⁸⁹ <http://www.psp.cz/kps/pi/PRACE/pi-1-188.pdf>, 2009

⁹⁰ Podrobné rozdělení příjmů a výdajů lze nalézt v Příloze 7.

dle organizace Open Europe dokonce příjmy většiny nových členských států převyšují, přesněji tvoří zhruba 5 % z celkových příjmů členských zemí. V oblasti výdajů do rozpočtu Evropské unie se země umísťuje v první desítce, příspěvek do rozpočtu představuje přibližně 4 % z celkových příspěvků.

Skutečnost, že se Belgie jako jeden ze zakladatelských států řadí mezi čisté příjemce v řadě případů vzbuzuje negativní pohled, kupříkladu vzhledem k pozici čistého výdejce Kypru a mnoha dalších. Status čistého příjemce však země získává především na základě položky administrativních výdajů. Do Belgie a Lucemburska, center Evropské unie, plyne až přibližně 80 % výdajů spojených s administrativou. Tyto příspěvky na administrativu jsou sice z geografického hlediska namířeny do Belgie, přesněji Bruselu, kde sídlí hlavní instituce ale v konečné fázi slouží všem členským státům, které jsou do Unie začleněny.

Podobný postoj k vymezení Belgie jako čistého příjemce lze zastávat i v případě výdajů z rozpočtu plynoucích do společností vyskytujících se v zemi. Tyto společnosti byly totiž většinou v zemi vytvořeny z důvodu atraktivity a strategické pozice Belgie, jejich mateřské společnosti, do kterých skutečné výdaje plynou, však většinou sídlí v jiné zemi. Další zpochybnění vyčíslení statusu země plyne i z principu šíření cel, jež tvoří jednu z položek příjmů rozpočtu EU. Cla jsou totiž vybírána na místě vstupu, v Belgii nejčastěji v Antverpách, druhém největším přístavu Evropy, a dále placena také spotřebitelem při koupi daných produktů.⁹¹

4.3 Rozpad Belgie v EU?

Jak již bylo zmíněno, Belgie představuje svazek několika rozdílných. Není proto divu, že se občas vynořují spekulace o jejím rozdělení. Politické krize se totiž neprojevují, pokud si jednotlivé federální jednotky, tj. společenství a regiony, řeší své vlastní problémy, ale nastávají v případech, kdy vzájemně musí spolupracovat či se na něčem dohodnout. Samotní Belgičané, vyjímaje Německo-jazyčné společenství, se k tomuto problému vyjadřují tak, že dvě komunity Vlámů a Valonů nežijí spolu, ale vedle sebe.⁹²

S problémovou situací mezi etniky je těsně spojena i vládní situace v zemi. Za poslední dva roky nastalo na současné politické scéně několik komplikací, přičemž započaty byly volbami do federálního parlamentu v červnu 2007. V průběhu období po těchto

⁹¹http://www.europarl.europa.eu/news/public/focus_page/034-31028-161-06-24-905-20080605FCS31027-09-06-2008-2008/default_p001c005_en.htm, 2009

⁹² http://vikend.ihned.cz/c4-10118700-26221810-v00000_d-belgicane-na-ostri-noze, 2008

volbách, vyznačujícím se demisemi, se na postu ministerského předsedy Belgie vystřídali až tři osobnosti. Původní kandidát na post ministerského předsedy Yves Leterme nebyl schopen sestavit fungující vládu, tak ho v úkolu prozatímně nahradil Guy Verhofstadt. Yves Leterme byl do funkce jmenován až v březnu 2008 a následně nahrazen Hermanem Van Rompuyem, do kterého se nyní vkládají naděje, že dokáže vytvořit cílenou rovnováhu mezi požadavky jednotlivých stran.

Rovnováhy na politické scéně se těžce dosahuje zejména kvůli již zmíněné touze Vlámského společenství po větší autonomii. Tuto touhu si totiž frankofonní obyvatelé vykládají jako počátek snah o rozdělení země. Kdyby k tomuto řešení došlo, představoval by potencionální vlámský stát jeden z nejbohatších států Evropské unie, valonská pozice by se na řebříčku naopak značně propadla.

Situace dnešní Belgie se od rozdělení Československa, často uváděného jako příklad pro rozdělení států, značně liší. Český národ si je se slovenským v mnohém podobný, spojuje je kupříkladu i podobný jazyk, to však není případ Belgie. Vlámové a Valoni představují dvě jak ekonomicky, tak i jazykově a kulturně rozdílné složky. Vlámové neobviňují Valony jen z důvodu, že na ně musí tzv. doplácet a nemají informace, kam jejich peníze plynou, ale navíc z jejich pasivního přístupu k faktu, že v podstatě nerozumějí holandskému jazyku, kdežto výuka francouzského jazyka je ve Vlámském společenství uzákoněná a každý průměrný Vlám je schopen francouzsky porozumět. Při komparaci Československa, kde sžití národů bylo mnohem větší, a Belgie logicky nastává otázka, proč se země nerozdělila již dávno. Zemi pojí a pohromadě ji udržuje více faktorů.

Historie představuje první z nich. Království existuje již velmi dlouho, téměř 180 let, bylo vytvořeno společným bojem za odtržení od původního Nizozemského království, prošlo si dvěma okupacemi a podobnými zkušenostmi.

Druhý faktor tvoří královská rodina, jíž respektuje jak Vlámské, tak i Francouzské společenství. Král představuje jednotu a zastává se přesvědčení, že by měl být jednotný stát udržen a snaží se utlumovat separatistické snahy.

Brusel, třetí a jistě velmi důležitý faktor, je mnohými označován jako hlavní město Evropské unie. V Bruselu sídlí totiž většina orgánů Unie, ale i dalších významných organizací, je proto nasnadě, že město, jež sice leží na území Vlámského společenství, ale jeho převážná část obyvatelstva mluví francouzsky, představuje velmi ožehavé téma. O toto město by nepochybně nechtěla přijít ani jedna komunita a rozřešení tohoto sporu by bylo velmi problematičné.

Zemi pohromadě udržuje také fakt, že případné rozdělení by bylo velmi komplikované a nákladné. V případě rozdělení by se musely vyřešit otázky smluv uzavřených předešlým státem, členství nástupnických států v Unii, rozdělení majetku a mnoha jiných.

Nejen poslední jmenované pojítko vyjadřuje, kam pravděpodobně bude budoucnost prozatím jednotného státu směřovat. Tyto pouta prozatím převažují nad v současnosti proklamovanou nespokojeností obyvatel v království, jak se ale v budoucnu Belgie s problematikou skutečně vypořádá ukáže až čas.

4.4 Skutečný pohled občanů Belgie na evropský integrační proces a aktuální otázky

Tato podkapitola je věnována vyhodnocení dotazníků, jež byly zodpovězeny právě v Belgickém království, přesněji ve Vlámském společenství.⁹³ Dotazník se zabývá otázkami, jež jsou pro Evropskou unii a samotnou Belgii aktuální a analyzuje, do jaké míry jsou občané státu srozuměny s jednotlivými skutečnostmi týkajícími se Unie či samotného státu. Do souboru byly začleněny všechny věkové kategorie a obě pohlaví různého vzdělání.

4.4.1 Členství v Evropské unii

Anketa byla zaměřena jak na zjištění pohledu na integraci, tak i na prozkoumání povědomí občanů o těchto procesech či samotné Unii, ke které by teoreticky měli mít podstatně bližší vztah než zbytek obyvatel Evropy, aj.

Z dotazníku vyplynulo, že přibližně 83 % občanů považuje roli Belgie při formování evropské integrace za velmi přínosnou a důležitou. Téměř stejný počet dotazovaných však vypověděl, že role království v Evropské unii, potažmo v integračním procesu, dle jejich názoru v současnosti značně oslabila, přesvědčení plyne zejména z důvodu rozšiřovacího procesu Unie.

Co se týče znalosti zastoupení v orgánech EU, velká většina obyvatelstva si je vědoma skutečnosti, kdo plní funkci belgického euro-komisaře. Velmi dobrá je zároveň znalost belgických poslanců Evropského parlamentu, přesněji 59%. Značná část obyvatelstva má znalosti i o tzv. otcích evropské integrace, přičemž většina přirozeně poznává zejména Paul Henri Spaaka či novodobějšího Étienne Davignona.

⁹³ Dotazník byl vyhotoven a zpracován autorem této bakalářské práce a jeho anglický překlad z holandštiny tvoří Přílohu 8.

V oblasti fungování Evropské unie, zejména řízení, organizace a členů, považuje zhruba třetina dotázaných své znalosti za dostatečné, zbylých 67 % si svými vědomostmi není jisto. Přibližně stejně si stojí také povědomí občanů o Lisabonské strategii či aktuální Lisabonské smlouvě. I když znalosti o tzv. Reformní smlouvě nejsou příliš vysoké, nadpoloviční většina se vyslovila pro hlasování ve prospěch Smlouvy v případě vyhlášení referenda. Na aktuální otázky týkající se schválení Lisabonské smlouvy, konkrétně zachování komisaře z každé členské země zaujímá až 67 % dotázaných souhlasnou pozici s požadavkem Irska. Nadpoloviční většina považuje za důležitou i skutečnost, že smlouva umožňuje vystoupení z Unie. Občany je velmi úspěšně ohodnocen celý projekt vytvoření a fungování Evropské unie.⁹⁴

Jako největší přínos členství své země v Unii označuje drtivá většina obyvatel zavedení společné měny Eura, konkrétně 50 % dotázaných. Výhodu spjatou se členstvím si Belgičané spojují také s otevřením hranic, tzv. Schengenským prostorem, jenž ale ve skutečnosti nespadá do přínosů plynoucích výhradně z členství v Unii. Schengenský prostor jako největší přínos jmenuje až 22 % obyvatel. Mezi další přínosy obyvatelstvo jmenuje také zlepšení ochrany životního prostředí a postavení pracovníků díky právním předpisům. Dále také posílení pozice Belgie ve světě, zlepšení ekonomiky na základě hospodářské integrace, spolupráci s ostatními členskými zeměmi, schopností více konkurovat USA a rozvíjející se Číně.

Mezi nevýhody plynoucí z členství občané řadí zejména ztrátu suverenity a tím pádem možnosti rozhodování v oblastech, o kterých by raději rozhodovali na národní úrovni. K tomuto přesvědčení se hlásí zhruba 28 % dotázaných. Naopak názor, že členství v Evropské unii nepřineslo zemi žádné nevýhody, zastává až 39 %. Jako zbylé nevýhody obyvatelé označují ztrátu identity, zejména národního Bruselu, jenž je v současnosti spíše mezinárodním městem. Dále dotazovaní smýšlejí, že díky Unii přišlo o práci vícero rodilých Belgičanů, a že bylo poškozeno jejich zemědělství.

V dotazu, zda-li by občané nevyjádřili zájem o anulování regionálních integračních seskupení Belux a Benelux z důvodu zastřešení většiny cílů Evropskou unií, odpovědělo téměř 70 % dotazovaných negativně s přáním zachovat si tyto mezivládní organizace i do budoucna.⁹⁵ V rámci fungování EU se většina občanů přiklání k prohlubování spolupráce a integrace nežli k přílišnému rozšiřování bez hlubšího významu anebo k provádění těchto činností zároveň. Z otázky týkající se naklonění k supranacionalismu, neboli tzv.

⁹⁴ Viz. Příloha 9.

⁹⁵ Viz. Příloha 10.

nadnárodnímu paradigmatu, či k intergovernmentalismu vzešel docela překvapivý výsledek. Většina dotázaných, tj. 52 %, se naklonila spíše k intergovernmentalismu, tj. mezivládnímu uspořádání nežli k zmíněnému supranacionalismu. Co se týče ale společných znaků, kupříkladu společné hymny a vlajky, považuje je za dobrý nápad až 84 % dotázaných.

Z výsledků dotazníků se vyjasnil také pohled, jakým se občané dívají na vztah ostatních zemí k Evropské unii.⁹⁶ Při rozhodování, zda-li USA spadá do kategorií rivala, partnera či kombinace obou kategorií vůči Unii, zařadila většina obyvatel zemi do kategorie kombinace, druhou největší hodnotu vykázala kategorie partnera. Poté byla položena tatáž otázka, avšak s naměřením na Ruskou federaci. Na Rusko pohlíží největší část obyvatelstva království také jako na kombinaci partnera a rivala současně, nicméně druhou největší hodnotu narozdíl od USA vykázala kategorie rivala s téměř 35 procenty.

Konečně na budoucnost Belgie v Evropské unii se názory také liší. Zatímco celých 65 % dotazovaných je přesvědčeno, že Belgie již nemůže hrát roli silného a mocného hráče na poli Unie, zbylých 35 % se domnívá, že je království schopno v této roli v budoucnosti obstát.

4.4.2 Rozšiřování Evropské unie

Jelikož je země všeobecně zahrnována do skupiny podpůrců rozšiřování Evropské unie, je otázce jaký postoj skutečně zastávají obyvatelé Belgie k rozšiřovacímu procesu Unie věnována samostatná část.

Rozšíření, jež proběhlo v roce 2004 a v roce 2007, byla pro budoucnost Evropské unie ohodnocena obyvateli převážně kladně, a to z 59 %. Naopak negativní názory byly podepřeny odůvodněním, že přistoupení proběhlo příliš rychle a přistoupení nebylo dokonale připraveno. Na rozšiřování do oblasti Západního Balkánu se již jednoznačné přesvědčení občanů království snižuje, a to na pouhých 41 %. Ještě negativněji dotazovaní pohlízejí na případné rozšíření na východ, nepříznivý postoj zaujímají téměř dvě třetiny dotazovaných.

Samostatnou kapitolu tvoří pohled na možné přistoupení Turecka do Evropské unie. K neumožnění přistoupení tohoto státu se vyslovilo téměř 70 % obyvatel. Svůj postoj argumentují tradičními odůvodněními, a to přílišnou odlišností kultur či nerespektováním lidských práv. Dále občané argumentují tím, že Evropská unie nepotřebuje další chudý stát a projevují značné obavy plynoucí ze zkušeností konfliktů odehrávajících mezi původními

⁹⁶ Na základě aktuálních událostí dějících se ve světě, volba prezidenta USA a plynová krize spojená s Ruskou federací na počátku roku, se otázky vztahovaly k těmto dvou zemím.

obyvatelstvem a muslimskými přistěhovalci. Zbylých 30 % odůvodňuje podporu Turecku zejména kvůli velmi strategické pozici země, možnosti silné kontroly či vytvoření skutečné jednoty ve světě. Občané se dále pozitivně vyslovují z důvodu možného vybudování jak mostu mezi Asií a Evropou, tak i mostem mezi dvěma náboženstvími, křesťanstvím a islámem, jenž by mohly být vzorem pro spolupráci s dalšími zeměmi.

Na zakončující dotaz týkající se rozšiřování, přesněji na otázku, zda-li by se měl tento proces po naplánovaném rozšiřování na určitou dobu zastavit z důvodu tzv. enlargement fatigue, naprostá většina obyvatel odpověděla souhlasně.⁹⁷

4.4.3 Rozpad království

Belgie bývá často označováno za adepta na rozpad země, proto je tato část věnována otázkám týkajících se případného rozdělení a politické situace.

Jako hlavní příčiny rozdělení států bývají obvykle označovány přílišné etnické či kulturní rozdíly mezi složkami národa, avšak občané království i přes vzniklé problémy ve své zemi považují za velmi dobře proveditelnou skutečnost vytvoření nového státu na území, kde mezi obyvateli panují jak kulturní, tak jazykové rozdílnosti. K tomuto názoru se přiklání až 72 % obyvatel. K podpoře této myšlenky se přidává i postoj k samotnému rozdělení Belgického království. Celých 67 % dotazovaných se domáhá zachování původního státu.⁹⁸ Zbylých 33 procent tedy představuje onu složku požadující rozpad království, toto procentní vyjádření by se ale dle všech předpokladů v rámci vyhodnocení dotazníků v celé zemi, tzn. po zahrnutí všech společenství, ještě zmenšilo, jelikož je obecně známo, že separatistická tendence se projevuje hlavně u obyvatel Vlámského společenství a vyskytuje se méně ve Francouzském či Německojazyčném společenství. Obyvatelé se ještě více odmítavě staví k myšlence, zda-li se stát někdy rozdělí. Více než ¾ dotázaných považuje možný rozpad v budoucnu za nemožný.

Na otázku, kde občané shledávají počátek problémů mezi dvěma etniky Vlámů a Valonů se překvapivě, oproti médiím poskytujícím informace do zahraničí, nejčastěji vyskytuje reakce, že ve skutečnosti žádný problém neexistuje, a že je vykonstruovaný či přiživovaný samotnou politickou scénou. Tento názor, že se problém obyčejných obyvatel vlastně vůbec netýká, zastává více než 20 procent dotazovaných. Poté jsou uváděny další argumenty, které jsou však zjevně roztříštěny do několika proudů. První z nich tvoří zmíněná

⁹⁷ Viz. Příloha 11.

⁹⁸ Viz. Příloha 12.

kulturní a jazyková heterogenita, kterou se nesnaží prolomit zejména obyvatelé frankofonní části země, kromě toho ekonomický vzestup Flander, z něj plynoucího nerovnoměrného rozložení bohatství v zemi a proudění finanční podpory do Valonska, o jejímž konci nemají Vlámové tušení. Další uváděné významné faktory tvoří netolerance obou skupin národů a rozpad politických formací na regionální úroveň.

Pokud by však rozdělení státu v budoucnu nastalo, přiklonilo by se k unifikaci s Nizozemím pouhých 26 % vlámského obyvatelstva. Zastánci připojení Flander k Nizozemí nejčastěji uvádějí jako argument sdílený společný jazyk, dále zastávají názor, že by unifikace vytvořila nový, výkonnější a větší stát se silnějším hlasem na světové scéně. Mezi hlavní faktory, jenž zastánce připojení rovněž ovlivňuje, patří také větší ekonomická výkonnost Nizozemského království. Naopak odpůrci unifikace, představující 70 procent dotázaných, argumentují skutečnostmi, že jsou si národy příliš odlišné, a zejména, že by vznikla naprosto stejná situace jako nyní, tj. spojení dvou odlišných složek obyvatel. Vlámové, kteří jsou často velmi nacionalisticky ladění, se ohrazují, že Vlámové jsou a Vlámky zůstanou a spojením s tak odlišnou mentalitou by představovali pouze malou odstrčenou provincii v unifikované zemi. Dále také velmi často označují (ne)spojitost mezi Vlámky a Holanďany tak, že národy sice mluví stejným jazykem, ale říkají naprosto něco jiného.

Finálně byl prozkoumán pohled občanů na politickou scénu, která bývá tak často zmítána problémy. Pravděpodobně nepřekvapivě vypovědělo před ustanovením nové vlády plných 100 % dotazovaných nespokojenost s politickým vedením království. Po jmenování nového premiéra Hermana Van Rumpoye a ustanovení nové vlády vyjádřilo nespokojenost o něco menší procentní zastoupení, a to 95 % dotazovaných.

Zhodnocení výsledků dotazníku

Vliv Belgického království na řízení evropské integrace, přesněji Evropské unie, se přirozeně s postupnou tendencí rozšiřování se o nové členy změnil, což je již v práci podrobněji zmíněno. Při začleňování nových členských zemí do organizace musela být upravena pravidla jejich zastoupení, případně hlasů pro rozhodování v orgánech Unie. Současný systém vážení hlasů v Radě zvýhodňuje tzv. malé země prisouzením více hlasů, ale tento systém bude s největší pravděpodobností na základě Lisabonské smlouvy reformován. Smlouva je sice mnohými kritizována, ale zabezpečuje malým státům, jako je Belgie, určitou ochranu, o které se kapitola také zmiňuje. Ze subjektivního hlediska, vyjádřeného belgickými občany, lze vyvodit, že občané vnímají proměny tak, že tyto děje

postupně zmenšují a do budoucna budou nadále zmenšovat roli a tedy i slovo Belgie ve formování tohoto evropského projektu.

Co se týče budoucího postavení a rozšiřování Unie, není již pohled Belgie jako evropského integračního jádra zcela jednoznačný. Všeobecně se totiž země považuje za velmi pro-integrační a požadující, spolu s Lucemburskem, jak rozšiřování, tak i hlubší vztahy vedoucí až k federalizaci. Subjektivní úsudky obyvatel však hovoří jinak, rozdíl se neprojevuje pouze v pohledu na budoucí možné rozšiřování, ale také například i na přenášení pravomocí na nadnárodní úroveň, ke kterému se přiklonila menší část obyvatelstva.

Překvapení přinesla i skutečnost, že Vlámové, jímž je přisouzeno označení separatistických Belgičanů, si v reálu rozdělení státu spíše nepřejí. Tento fakt je z pohledu podpůrců integračních procesů velmi významný. Případné rozdělení státu by totiž na Belgii, jakožto zakládajícího člena velmi důležitých integračních čili spojujících seskupení, mohlo vrhnout špatné světlo a pravděpodobně mohlo ještě zesílit vlnu hlasů zavrhujeících či kritizujících integraci.

5 Závěr

Cílem bakalářské práce bylo představení role či pozice, kterou v evropském integračním procesu zaujalo a zaujímá Belgické království. Aby byla role království v daném procesu skutečně objasněna, musela být zákonitě popsána charakteristika země. Z charakteristiky totiž vyplývají důvody, proč se v zemi vyskytla v tak ranném období silná pro-integrační politika, v konkrétním případě Belgie plynoucí především z velmi blízkých vztahů s okolními státy a z hospodářských dispozic země.

Práce potvrzuje skutečnost, že Belgie zastávala v období formování evropské integrace velmi pro-integrační postoj a tedy roli značného podpůrce jak prohloubení, tak i rozšíření integračního procesu napříč Evropou. Tomuto označení nasvědčuje i fakt, že země schválila všechny smlouvy definující pozdější integrační proces bez zjevných problémů. Království dokonce, narozdíl od svých sousedních zemí, schválilo i jinak kontroverzní Smlouvu o ústavě pro Evropu. Od role Belgie jako jednoznačného evropského integračního jádra se však muselo oproti minulým letům upustit. Smlouvy sice schváleny byly, ale pohledy na integrační proces se začaly postupně rozštěpovat.

Belgie je zemí, jež je postižena problémy a rozpory mezi svými národnostními složkami, jenž způsobují nestabilitu v zemi. Problematika rozporů vedoucí k četným diskuzím o rozdělení staví království do složité pozice. Kdyby na rozdělení přišlo, nejednalo by se o rozpad země jako každé jiné, Belgie je totiž považována za symbol jednoty vybudovaný z různorodosti, přesně tak jako je projekt evropské integrace. Možný rozpad by tedy mohl podlomit celé integrační seskupení. Prozatím však rozpad i dle vyjádřených názorů občanů není na pořadu dne a role Belgie tedy ještě nebyla oslabena či nenávratně poškozena.

Do faktorů, jenž by mohly v budoucnosti znehodnotit vůdčí roli Belgie v procesu integrace v rámci Evropské unie patří také možné prosazení konání referend v zemi, jenž dosud nebyla běžná, která se ovšem již několik let snaží určité politické strany prosadit. Z vyhodnocení skutečných názorů občanů totiž plyne, že i když jsou nepochybnými příznivci integrace, potažmo Evropské unie, nejsou až přílišnými podpůrci federalizace evropských států, tak jak je média vykreslují. Podlomit pozici Belgie by mohly také nepřilíživé pohledy na rozšiřování Unie, kterého se obyvatelé spíše obávají.

Belgie ještě pořád představuje stát, který je považovaný za tahouna a obhájce evropského integračního procesu, jaký směr však její role nabere v rámci tohoto evropského projektu v budoucnosti ukáže až čas a vývoj v zemi.

Seznam použité literatury

Knižní publikace

1. BALDWIN, Richard; WYPLOSZ, Charles. *Ekonomie evropské integrace*. Přel. S. Šaroč, aj. 2. vydání. Praha: Grada Publishing, 2008. 480 s. ISBN 978-80-247-1807-1.
2. JANSSEN, Irene G. C. *Benelux: Closer Cooperation Within the European Union?* 1st edition. Maastricht: Shaker Publishing, 2006. 80 s. ISBN 978-90-423-0294-5.
3. NUGENT, Neill. *The Government and Politics of the European Union*. 6th edition. New York: Palgrave Macmillan, 2006. 630 s. ISBN 978-0-230-00002-5.
4. MULDER, Liek; BROUWERS, Jan. *Lexicon geschiedenis van Nederland & België*. 1st edition. Utrecht: Kosmos – Z&K, 1994. 395 s. ISBN 90-215-2357-4.
5. ZLÝ, Bohumír. *Evropská unie v přelomovém období*. 2. upravené vydání. Karviná: Slezská univerzita v Opavě, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné, 2004. 205 s. ISBN 80-7248-264-5.
6. ZLÝ, Bohumír a kol. *Integrační procesy ve světové ekonomice*. 1. vydání. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2004. 234 s. ISBN 80-248-0592-8.

Elektronické dokumenty

1. Benelux: Treaty establishing The Benelux Economic Union. [online] c1958 [cit. 2009-02-15]. < http://www.benelux.be/pdf/pdf_en/rgm/rgm_unieverdrag.pdf >.
2. EurLex: Treaty establishing the European Coal and Steel Community. [online] c1951 [cit. 19.2.2009]. < <http://eur-lex.europa.eu/en/treaties/index.htm#founding> >.
3. EurLex: Treaty establishing The European Economic Community. [online] c1957 [cit. 2009-03-02]. < <http://eur-lex.europa.eu/en/treaties/index.htm#founding> >.
4. EurLex: Treaty establishing The European Atomic Energy Community. [online] c1957 [cit. 2009-03-04]. < <http://eur-lex.europa.eu/en/treaties/index.htm#founding> >.
5. Eurostat. Newsrelease euroindicators. Eurostat Press Office [online]. c2009 [cit. 2009 – 04-01]. <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/pls/portal/docs/PAGE/PGP_PRD_CAT_PREREL/PGE_CAT_PREREL_YEAR_2009/PGE_CAT_PREREL_YEAR_2009_MONTH_03/2-16032009-EN-AP.PDF>.
6. Helsinki. Nordic Trade Policy in the 1930s. Halmstad University College [online]. c2006 [cit. 2009-02-27]. < <http://www.helsinki.fi/iehc2006/papers3/Olsson.pdf> >.

7. National Bank of Belgium: Évolution du commerce extérieur belge. [online] c2009 [cit. 2009-03-19]. <<http://www.nbb.be/DOC/DQ/F/DQ3/HISTO/EFP0812.PDF>>.
8. Open Europe: Briefing note: European Communities (Finance) Bill. [online] c2007 [cit. 2009-03-18]. <<http://www.openeurope.org.uk/research/budget07.pdf>>.

World-Wide-Web stránky

1. Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking. Onder de blauwe vlag: België in de Verenigde Naties. Federale Overheidsdienst [online]. 2008 [cit. 1.3.2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.diplomatie.be/nl/policy/policynotedetail.asp?TEXTID=973>>.
2. CHM. Belgium, a Federal State which consists of Communities and Regions. CBD [online]. Datum zveřejnění neznámý [cit. 24.3.2009]. Dostupný z WWW: <http://bch-cbd.naturalsciences.be/belgium/implementation/documents/nationalreports/natrep1/images/fig1-1.jpg>.
3. Consilium. Rada Evropské unie. Rada [online]. Datum zveřejnění neznámý [cit. 20.3.2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.consilium.europa.eu/showPage.aspx?id=242&lang=CS>>.
4. Ratification of the Constitutional Treaty in EU-25. Outlook and results of the ratification procedures in EU-25. Cosac [online]. 7.12.2006 [cit. 10.3.2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.cosac.eu/en/info/ratification/ratification/>>.
5. De Standaard. Handelstekort 2008 eerste in 16 jaar [online]. 14.2.2009 [cit. 14.3.2009]. Dostupný na WWW: <http://www.standaard.be/Artikel/Detail.aspx?artikelId=DMF14022009_002&kanaalid=17>.
6. Britannica. Belgium. Encyclopedia Britannica [online]. 2009 [cit. 20.3.2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/59268/Belgium>>.
7. Boston Review. Common Ground – An immigration crisis in the European Union. A Political And Literary Forum [online]. 2004 [cit. 15.3.2009]. Dostupný z WWW: <<http://bostonreview.net/BR29.1/standaert.html>>.
8. Economie. Structuur van de bevolking. FPS Economy, SMEs, self-employed and Energy [online]. 2009 [cit. 14.12.2008]. Dostupný z WWW: <http://statbel.fgov.be/figures/d21_nl.asp#2>.
9. Encyclopedia.com. Benelux Customs Union. A Dictionary of Contemporary World History [online]. 2004 [cit. 20.2.2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.encyclopedia.com/doc/1O46-BeneluxCustomsUnion.html>>.

10. Eur-lex. 11997D/AFI/DCL/57. Official Journal [online]. Datum zveřejnění neznámý [cit. 1.2.2009]. Dostupný z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:11997D/AFI/DCL/57:EN:HTML>>.
11. Eurofound. Belgium. European Monitoring Centre on Change [online]. 17.12.2007 [cit. 26.2.2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.eurofound.europa.eu/emcc/automotivemap/belgium.htm>>.
12. Europa. Member States of the EU – Belgium. Europa.eu [online]. 2009 [cit. 20.2.2009]. Dostupný z WWW: <http://europa.eu/abc/european_countries/eu_members/belgium/index_en.htm>
13. European Institute for Research on Mediterranean and Euro-Arab Cooperation. Debriefing/briefing on French and Czech EU Presidencies. Medea [online]. 12.3.2008 [cit. 15.3.2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.medeabe.be/index.html?page=0&lang=en&idx=0&doc=1863>>.
14. European Navigator. Convention duaniere neerland-belgo-luxembourgeoise (Londres, 5 septembre 1944). Ena.lu [online]. 28.6.2006 [cit. 25.2.2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.ena.lu/convention-douaniere-neerland-belgo-luxembourgeoise-londres-septembre-1944-010302247.html>>.
15. European Parliament. A €116 billion question: making sense of the 2009 EU budget. Europa.eu [online]. Datum zveřejnění neznámý [cit. 18.3.2009]. Dostupný z WWW: <http://www.europarl.europa.eu/news/public/focus_page/034-31028-161-06-24-905-20080605FCS31027-09-06-2008-2008/default_p001c005_en.htm>.
16. Europeum. Tindemansovy vize z roku 1975 ožívají a jsou diskutovány v rámci Konventu. Institut pro evropskou politiku [online]. 14.5.2002 [cit. 13.4.2009]. Dostupný z WWW: <http://www.europeum.org/disp_kalend_entry.php?page=3&from=2002-01-01%2000:00:00&to=2002-06-30%2000:00:00&kalid=679>.
17. Euroskop. Louis Michel: My Evropané jsme největší dárci rozvojového světa. Euroskop.cz [online]. 2005 [cit. 15.3.2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/38/3322/clanek/louis-michel-my-evropane-jsme-nejvetsi-darci-rozvojoveho-sveta/>>.
18. Eurostat. National accounts (Including GDP). Economic and Social Research Institute [online]. 2008 [cit. 10.3.2009]. Dostupný z WWW: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page?_pageid=1996,39140985&_dad=portal&_schema=PORTAL&screen=detailref&language=en&product=REF_TB_national_accounts&root=REF_TB_national_accounts/t_na/t_nama/t_nama_gdp/tec00001>.
19. Foreign Affairs, Foreign Trade and Development Cooperation. Belgium – A federal state. Federal Public Service [online]. 2009 [cit. 11.4.2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.diplomatie.be/en/belgium/belgiumdetail.asp?TEXTID=1586>>.

20. FPB. Consumer Price Index – Inflation forecasts. Economic analyses and forecast [online]. 3.3.2009 [cit. 14.3.2009]. Dostupný na WWW: <<http://www.plan.be/databases/indprix.php?TM=30&IS=60&lang=en>>.
21. Global financial data. The Global History of Currencies. Financial and Economic Data Specialists [online]. Datum zveřejnění neznámý [cit. 20.12.2008]. Dostupný z WWW: <https://www.globalfinancialdata.com/index_tabs.php3?action=showhoc&country_name=Luxembourg>.
22. HABÁŇ, Martin. Belgické politické strany a jejich postoje k evropskému integračnímu procesu. Central European Political Studies. 2005 [cit. 3.3.2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=243>>.
23. IAEA. Nuclear Power in Belgium. World Nuclear Association [online]. 2009 [cit. 1.3.2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.world-nuclear.org/info/inf94.html>>.
24. Infoplease. Government. Family education network [online]. 2009 [cit. 18.2.2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.infoplease.com/ce6/world/A0856898.html>>.
25. Knack. Senaat keurt vedrag van Lisabon goed. Knack.be [online]. 6.3.2008 [cit. 10.3.2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.knack.be/nieuws/belgie/senaat-keurt-verdrag-van-lissabon-goed/site72-section24-article13974.html>>.
26. KUČEROVÁ, Irah. Belgie – motor integračního procesu. Institut pro evropskou politiku [online]. 25.10.2001 [cit. 17.4.2009]. Dostupný z WWW: <http://www.europeum.org/disp_article.php?aid=438>.
27. MZV ČR. Belgie – Finanční a daňový sektor. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [online]. Datum zveřejnění neznámý [cit. 20.2.2009]. Dostupný z WWW: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/belgie/ekonomika/financi_a_danovy_sektor.html>.
28. MZV ČR. Belgie – základní informace o teritoriu. BusinessInfo.cz [online]. 2008 [cit. 11.10.2008]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/belgie-zakladni-informace-o-teritoriu/1/1000809/>>.
29. MZV ČR. Belgie – ekonomická charakteristika země. BusinessInfo.cz [online]. 2008 [cit. 25.1.2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/belgie-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000809>>.
30. MZV ČR. Zemědělský sektor Belgie. Velvyslanectví České republiky v Bruselu [online]. 8.7.2008 [cit. 12.4.2009]. Dostupný z WWW: <http://www.mzv.cz/brussels/cz/obchodne_ekonomicky_usek/dalsi_ekonomicke_informace/zemedelsky_sektor_belgie.html>.
31. NationMaster. Europe – Belgium – Religion. NationMaster.com [online]. 2009 [cit. 1.2.2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.nationmaster.com/country/be-belgium/rel-religion>>.

32. Parties and Elections in Europe. Belgium. Federale Portaalsite [online]. 2007 [cit. 26.3.2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.parties-and-elections.de/belgium.html>>.
33. Portal belgium.be. The Fifth State Reform. Official information and services [online]. 2008 [1.12.2008]. Dostupný z WWW: <http://www.belgium.be/en/about_belgium/country/history/belgium_from_1830/formation_federal_state/fifth_reform_of_state/>.
34. Portal belgium.be. The first and second State reforms. Official information and services [online]. 2008 [1.12.2008]. Dostupný z WWW: <http://www.belgium.be/en/about_belgium/country/history/belgium_from_1830/formation_federal_state/first_and_second_reform_of_state/>.
35. Portal belgium.be. The Rebellion. Official information and services [online]. 2008 [23.11.2008]. Dostupný z WWW: <http://www.belgium.be/en/about_belgium/country/history/belgium_from_1830/foundation_and_growth/uprising/>.
36. Portal belgium.be. The political role of the King. Official information and services [online]. 2008 [15.2.2009]. Dostupný z WWW: <http://www.belgium.be/en/about_belgium/government/federal_authorities/king/political_role/>.
37. Rulers. Countries Ba-Bo. B. Schemmel [online]. 2009 [cit. 19.3.2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.rulers.org/rulb1.html#belgium>>.
38. SOKOL, Petr. Proměny belgického stranického systému. Institut pro evropskou politiku [online]. 25.10.2001 [cit. 15.1.2009]. Dostupný z WWW: <http://www.europeum.org/disp_article.php?aid=439>.
39. TVARŮŽKOVÁ, Lucie. Belgičané na ostří nože. Hospodářské noviny [online]. 8.8.2008 [cit. 20.3.2009]. Dostupný z WWW: <http://vikend.ihned.cz/c4-10118700-26221810-v00000_d-belgicane-na-ostri-noze>.
40. Vladni portal z informacijami o življenju v Evropski uniji. Vrstni red predsedovanja svetu EU. Urad Vlade RC za komuniciranje [online]. 8.5.2008 [cit. 25.3.2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.evropa.gov.si/institucije/svet-eu/predsedovanje-svet-eu/vrstni-red-predsedovanja/>>.

Seznam použitých zkratk

ACCT	Agence de Coopération Culturelle et Technique
AfDB	African Development Bank
ALDE	Alliance of Liberals and Democrats for Europe
AsDB	Asian Development Bank
Belux	Belgian – Luxemburg Economic Union
Benelux	Hospodářská (Celní) unie Belgie, Nizozemí a Lucemburska
BIS	Bank for International Settlements
CCC	Communist Combatant Cells
CD&V	Christen-Democratisch & Vlaams
CDH	Centre Démocrate Humaniste
CERN	European Organisation for Nuclear Research
EAPC	Euro-Atlantic Partnership Council
EBRD	European Bank for Reconstruction and Development
ECOLO	Écologistes
EIB	European Investment Bank
EMU	European Monetary Union
EPP-ED	European People´s Party (Christian Democrats) and European Democrats
ESA	European Space Agency
EU	European Union
FAO	Food and Agriculture Organization
FN	Front National
GROEN	De Vlaamse Groenen (Agalev)
GR.-EFA	Greens/European Free Alliance
HDP	Hrubý domácí produkt
HNP	Hrubý národní produkt
IAEA	International Atomic Energy Agency
IBRD	International Bank for Reconstruction and Development
LDD	Lijst Dedecker
MR	Mouvement Réformateur
NATO	North Atlantic Treaty Organization
NEA	Nuclear Energy Agency

N-VA	Nieuw-Vlaamse Alliantie
OECD	Organization for Economic Cooperation and Development
PES	Socialist Group
PS	Parti Socialiste
SLP	Sociaal-Liberale Partij
SPA	Socialistische Partij Anders
UN	United Nations
UPU	Universal Postal Union
USA	United States of America
VB	Vlaams Belang
VLD	Vlaamse Liberalen en Democraten
WEU	Western Economic Union
WHO	World Health Organization
WTO	World Trade Organization

Prohlášení o využití výsledků diplomové (bakalářské) práce

Prohlašuji, že

- jsem byl(a) seznámen(a) s tím, že na mou diplomovou (bakalářskou) práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou (bakalářskou) práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že jeden výtisk diplomové (bakalářské) práce bude uložen v Ústřední knihovně VŠB-TUO k prezenčnímu nahlédnutí a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové (bakalářské) práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové (bakalářské) práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou (bakalářskou) práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 7. května 2009

.....

jméno a příjmení studenta

Adresa trvalého pobytu studenta:

Slovenská 760, 687 66 Strání - Květná

Seznam příloh

- [1] Příloha 1: Mapa federálního uspořádání Belgického království
- [2] Příloha 2: Zastoupení politických stran v Poslanecké sněmovně Belgie
- [3] Příloha 3: Teritoriální struktura zahraničního obchodu Belgie
- [4] Příloha 4: Chronologické zastoupení Belgie ve Vysokém úřadu a komisích
- [5] Příloha 5: Chronologický seznam předsedajících zemí v Radě EU
- [6] Příloha 6: Seznam belgických poslanců Evropského parlamentu
- [7] Příloha 7: Postavení členských států v rámci finanční perspektivy 2007 – 2013
- [8] Příloha 8: Dotazník k bakalářské práci Belgie a její role v evropském integračním procesu
- [9] Příloha 9: Pohled občanů na fungování Evropské unie
- [10] Příloha 10: Skladba příznivců zachování mezivládní organizace Benelux dle Dosaženého vzdělání
- [11] Příloha 11: Rozdělení občanů dle jejich pohledu na možnou přestávku v rozšiřování Evropské unie na základě tzv. enlargement fatigue
- [12] Příloha 12: Rozdělení občanů dle jejich názoru na rozpad království